Jaargang 114. Woensdag, 5 December 1855. No. 146.

GRONINGER COURANT.

ALGEMEEN DAGBLAD

voor de Stad en Provincie Groningen.

Bij deze Courant wordt verzonden: *Bijblad* no. 20, inhoudende: *Kort Verslag van de handelingen der Staten-Generaal.*

GRONDBELASTING.

BURGEMEESTER en WETHOUDERS der Gemeente *Groningen* herinneren de Ingezetenen, dat bij de Wet van den 28sten Maart 1828 (*Staatsblad* no. 8), **tijdelijke vrijstelling** van **GRONDBELASTING** of van **verhooging** van **GRONDBELASTING**, verleend wordt voor **nieuw gestichte, gedeeltelijk vernieuwde en vergroote** of **uitgebreide Gebouwen**; dat, in gevolge de Wet van den 24sten April 1843, de belanghebbenden, die op het **genot van deze Vrijstelling** aanspraak maken, verpligt zijn, van de Stichtingen, Vernieuwingen, Aan- of Bijbouwingen, in de termen van de Wet vallende, aangifte te doen **binnen zes maanden** nadat de perceelen in gebruik gesteld zijn of voor het eerst geheel of ten deele worden betrokken; **bij gebreke waarvan de aanspraak op vrijstelling is vervallen**; eindelijk, dat die aangifte moet geschieden aan het BUREAU der ZETTERS van deze Gemeente, waar de MODELLEN tot het doen van die Aangifte verkrijgbaar zijn.

GRONINGEN, 26 November 1855.

Burgemeester en Wethouders: J. SLOT.
De Secretaris: HORA SICCAMA.

VERPACHTING
VAN
RIJKS TOLLEN,
voor den tijd van drie jaren.

Op DONDERDAG den 20sten December 1855, des voormiddags te 10 uur, zal de **ONTVANGER** der **REGISTRATIE** en **DOMEINEN** te ***Groningen***, onder nadere goedkeuring van Z. E. den MINISTER van FINANCIËN, ten overstaan van Mr. **J. W. QUINTUS**, Notaris te *Groningen*, en ten Huize van den Logementhouder G. H. UITHOF, aan de Groote Markt aldaar, voor den tijd van drie jaren, ingaande den 1sten April 1856, in 't openbaar VERPACHTEN:

De ONTVANGST der TOLGELDEN aan de Rijksboomen op de groote Wegen der 1e Klasse, van Groningen over Assen naar de Overijsselsche Grenzen; van Groningen naar de Vriesche Grenzen, en van Groningen naar Delfzijl.

Waarvan de VOORWAARDEN op de gebruikelijke plaatsen zijn ter lezing gelegd, en bovendien voorhanden aan de KANTOREN van de ONTVANGERS der REGISTRATIE en DOMEINEN waaronder de Tollen ressorteren.

De Ontvanger voornoemd:
POSTER.

NIEUWSTIJDINGEN.

NEDERLANDSCH OOSTINDIE.

BATAVIA, 10 October.

Ten behoeve der noodlijdenden, ten gevolge van den in Nederland plaats gehad hebbenden watersnood, werd, voor zoover bij den directeur van financiën bekend is, door de ingezetenen op Java en Madura ingeteekend voor eene som van *f* 74,332.11, en door de ingezetenen op de Buitenbezittingen voor *f* 641.47, te zamen *f* 74,973.58.

— Van verschillende plaatsen wordt gewag gemaakt van heerschende droogte. Te Indramayoe had de droogte een' zoo hoogen graad bereikt, dat wilde dieren, als apen en muskusratten, tot in het huis van den adsistent-resident aldaar doordrongen, ten einde water te zoeken, om hunnen hevigen dorst te lesschen. Zij lieten zich met de hand vangen. Op het vrije land Indramayoe zijn door de bevolking, in den korten tijd van acht maanden, gedood en aan het bestuur vertoond: 60 tijgers, 9000 wilde varkens, 13 kaaimans, 2000 eekhoorntjes, 100 vleermuizen van de grootste soort, 67,000 ratten en 5400 stinkmuizen.

RUSLAND. — TURKIJE.

Aangaande het oorlogstooneel in de Krim kunnen wij heden het stilzwijgen bewaren, daar er niets is voorgevallen, wat vermelding verdient.

De berigten betreffende den staat van zaken in Azië, blijven steeds even verward en tegenstrijdig. Sommigen spreken van den terugtogt van generaal *Muravieff*, anderen zeggen dat Kars strenger dan ooit geblokkeerd is, en dat al de Russen stellig den winter voor die vesting willen doorbrengen; weder anderen melden, dat *Omer*-pacha Kutaïs reeds is binnengetrokken, daar prins *Bebutoff*, welke in die streken bevel voert, gemeend heeft geen wederstand te moeten bieden. Een en ander moet nader bevestigd worden.

Den 26sten Nov. is te Petersburg de verloving gevierd van den grootvorst *Nikolaas*, eenen broeder des Keizers, met eene dochter van prins *Peter van Oldenburg*.

— In deze courant van den 21sten Nov. deelden wij eene telegrafische depêche uit Londen mede, volgens welke aldaar vredelievende geruchten in omloop waren. Ofschoon die tijding sedert van onderscheidene zijden is weersproken, blijkt het thans, dat die geruchten niet zonder grond waren verspreid. Immers meldt het dagblad *the Press*, dat den 19den der vorige maand vredes-voorstellen aan Engeland zijn gedaan; dat het kabinet den 20sten en daarop volgende dagen ijverig daarover heeft beraadslaagd, en dat er uitzigt is op een gunstig resultaat. Men voegt er bij, dat de bewuste voorstellen de goedkeuring van den Keizer der Franschen reeds hadden verworven.

Deze tijding schijnt voor de vredelievende verwachtingen niet ongunstig te luiden. Moge Engeland slechts niet op nieuw het struikelblok voor den vrede worden, gelijk het dit in het voorjaar te Weenen is geweest. Dat *Napoleon* den vrede wil, wordt vrij algemeen geloofd. Hij heeft herhaaldelijk zich als vredevorst willen doen aanmerken en ook thans weder blijkt het uit eene circulaire van den Franschen minister van buitenl. zaken, graaf *Walewski*, welke ter verduidelijking van de redevoering des Keizers van den 15den Nov. aan de onzijdige Staten is toegezonden, dat Frankrijk's Keizer vredelievendgezind is en dat hij geenszins de onzijdigheid van de neutrale Staten wenscht op te heffen. Deze circulaire is van den volgenden inhoud:

»Naar luid der ingekomen berigten, heeft de redevoering des Keizers bij de sluiting der tentoonstelling gehouden, niet overal in Duitschland gelijken indruk gemaakt, ofschoon men zich niet over de strekking kan vergissen.

»De Keizer heeft gezegd, dat hij een' spoedigen en duurzamen vrede wenschte: die verklaring begrijpt iedereen.

»Bij het toespreken der onzijdige staten heeft de Keizer evenwel hen uitgenoodigd, dat ook zij hunne wenschen zouden uiten, daardoor te kennen willende geven, dat hij prijs stelt op hunne meening en op den invloed, dien zij op den loop der gebeurtenissen kunnen uitoefenen. Dat is zijne zienswijze geweest van den beginne der vijandelijkheden af. De Keizer is altijd van oordeel geweest, dat als zij van den aanvang van het diplomatiek conflict af, met meer kracht hun oordeel hadden uitgesproken over het punt waarover strijd was, zij een' heilrijken invloed op de besluiten zouden hebben uitgeoefend van die mogendheid, die den oorlog heeft geprovoceerd. De toestand der onzijdige staten is in de oogen des Keizers echter niet gewijzigd en zij kunnen ook nu nog door eene ernstige en vastbepaalde houding, de beslissing van den strijd bevorderen, die zij, naar 's Keizers overtuiging, hadden kunnen voorkomen.

»Het is in die meening, dat de Keizer hun vraagt, openlijk voor hunne neigingen tegenover de strijdvoerende mogendheden uit te komen, en in de weegschaal der verschillende krachten het gewigt hunner meening te leggen. Dat beroep is trouwens zeer goed begrepen en met warmte toegejuicht door een auditorium geheel te zaam gesteld uit vertegenwoordigers van alle natiën, en is slechts een hulde, die gebragt wordt aan de belangrijkheid en den omvang der rol, die voor de onzijdige staten in den tegenwoordigen crisis is weggelegd."

Is die circulaire een verblijdend feit, men beweert, dat ze reeds gevolgen heeft, en dat de Duitsche middenstaten, na de ontvangst, zich nader tot het hof van Petersburg zouden gewend hebben, om daar aan te dringen op vredelievende aanbiedingen. — Deze laatste bewering verdient zeker nadere bevestiging. Verheugen we ons voorloopig slechts in hetgeen we eenigzins als meer zekere voorteekenen mogen beschouwen van toekomstigen vrede.

De *Observer* meent te weten, dat volstrekt geene propositie van Rusland door het Engelsche gouvernement in overweging genomen is, omdat er van zoodanigen aard niets ontvangen is en op den 20sten November geene beraadslaging van het kabinet heeft plaats gehad, zoo als de *Press* heeft medegedeeld. — Dit zou dus aan de vredelievende verwachtingen weder den bodem inslaan. Men zie intusschen de telegrafische berigten hierachter.

Bij deze vredelievende teekenen, verdient ook wel nader de aandacht een artikel van de *Nord*, waarin de vraag wordt behandeld, aan wie de oorlog in het Oosten toch wel voordeel zoude kunnen aanbrengen. Het antwoord is in den mond van het bekende Russischgezinde orgaan niet zonder beteekenis. Rusland, zoo leest men daar, heeft zeer zeker den oorlog niet gewenscht, want het had dan veel gunstiger tijdstip daartoe kunnen kiezen. Het heeft Turkije slechts schrik willen aanjagen; maar Turkije vond te gereeden steun bij de andere groote mogendheden, en 't geen niemand wenschte geschiedde ten slotte: Turkije verklaarde den oorlog aan Rusland. Die oorlog put Turkije slechts in manschappen en geld uit, terwijl de regering van dat land aan hare Christelijke onderdanen inwilligingen heeft gedaan, die zelfs vorst *Mentzikoff* niet zou hebben durven eischen. De Porte begrijpt thans zeer zeker, dat Turkije niets te winnen heeft bij het voortzetten van den oorlog; en den vrede wenscht dus *zij* bovenal.

Oostenrijk is evenzeer op den verkeerden weg. Het was beducht voor Rusland's overmagt, voor een' al te grooten invloed van Rusland in het Oosten en heeft daarom dat rijk aan de Turksche grenzen bedwongen. Maar heeft het niet veel meer te vreezen van de concurrentie van Engeland en Frankrijk aan den Donau, dan van Rusland? Oostenrijk was bevreesd voor de *Kossuth's* en *Mazzini's*, die de Westersche mogendheden zouden hebben kunnen loslaten; maar blijft op dat punt het gevaar voor Oostenrijk niet steeds hetzelfde, en had Oostenrijk in het drievoudig verbond met Rusland en Pruissen, waar het stellig de tweede plaats innam, niet hechter grondslag, dan in het verbond met de Westersche magten, waar het, niettegenstaande het verzwakte Engeland, slechts de derde plaats zal innemen? Geeft daarbij de onzekerheid, die de regeringen in Frankrijk en Engeland steeds kenmerkt, aan Oostenrijk niet veel geringer steun, dan het hechte verbond met Rusland en Pruissen gaf? Nog zou Oostenrijk krachtig tusschen beiden kunnen treden, en daardoor den vrede kunnen bevorderen, maar daartoe zou het moeten handelen, en vijandschap moeten toezeggen aan hem, die billijke vredesvoorslagen niet wilde aannemen. Het voortduren van den krijg kan Oostenrijk in zijn' halfslagtigen toestand slechts nadeel doen.

Engeland heeft alleen zijn handelsbelang in 't oog gehouden, toen het den strijd aanving. Maar in dien strijd is Engeland verkleind en Frankrijk grooter geworden. Had Brittanje vrees voor de toenemende magt van Rusland in het Oosten, door het werk van Waterloo en *Pitt* te vernietigen heeft het zich in het Westen veel grooter gevaar voorbereid. Met een uitstekend leger, dat zijn' krijgsroem telkens verhoogt, en eene oorlogsvloot, bijna gelijk aan de Britsche, is er geen gevaarlijker vijand voor Engeland dan Frankrijk. Thans bevriend, behoeft het geen betoog, hoe ligt vijandschap kan ontstaan, waar eerst vriendschap bestond, vooral waar die vriendschap zoo weinig hechten grond heeft. Hoe langer de oorlog duurt, des te meer zal Engelands zwakheid tegenover Frankrijks magt in 't oog springen. Engeland kan daarom evenmin het voortduren van den oorlog begeeren.

En Frankrijk? zeker staat het krachtig in den strijd. Maar alhoewel *Napoleon I* ten koste der nabuurstaten oorloogde, heeft toch de oorlogstoestand dien grooten Keizer gedepopulariseerd. [?] Thans zou het nijvere Frankrijk zich misschien niet zoolang te vreden stellen met roem in ruil voor vrijheid! Alleen Rusland kan den defensieven oorlog misschien 't voordeeligst en langst volhouden. [?] — De vrede is echter voor geheel Europa eene innige begeerte. Mogt *Napoleon* dit begrijpen, hij zou dien vrede kunnen geven, en daardoor den zegen van Europa verdienen.

DUITSCHLAND.

De troonrede van den Koning van Pruissen heeft daar algemeen een' goeden indruk gemaakt; men wenscht er bovenal de onzijdigheid gehandhaafd.

In het huis der afgevaardigden is een voorstel gedaan betreffende der nood der lagere ambtenaren, hetwelk als dringende is aangenomen. De regering heeft reeds ten gevolge daarvan besluiten genomen, om wegens de duurte der levensmiddelen aan die ambtenaren toelagen te verstrekken.

— In de zaak van den zoogenoemden prins van Armenië heeft men te Berlijn ontvangen het, in 1846, te Brussel bij verstek tegen hem uitgesproken vonnis tot 5 jaren gevangenisstraf.

— Uit eene goede bron verneemt men, dat de gezanten van Oostenrijk en Frankrijk bij den groothertog van Baden, aan de groot-hertogelijke regering, namens hunne souvereinen, vertoogen hebben ingediend ter zake van de kerkelijke aangelegenheden.

— De *Wiener Ztg.* deelt een' herderlijken brief mede van den bisschop van St. Pölten, waarin hij het sluiten van het concordaat verheerlijkt, als zijnde eene verblijdende, luiterrijke, eeuwig gedenkwaardige gebeurtenis, waarnaar het gemoed van alle ware Katholijken meer dan 70 jaren gesmacht heeft, door de wijsheid, het geloof en de wilskracht van onzen grooten beheerscher ingevoerd, en geheel geschikt om zijnen naam onsterfelijk te maken en zijnen roem, van hoogeren glans omstraald, voor alle tijden te verzekeren."

Intusschen beginnen zich reeds de gevolgen van de invoering van dat nooit volprezen concordaat te openbaren. Ten gevolge van eene aanvrage van de zijde der geestelijkheid, zijn er van hooger hand zeer gestrenge bevelen uitgevaardigd, ten einde de zon- en feestdagen te doen vieren, en alle werkzaamheden, ook voor handels- en beurszaken, op die dagen te verbieden. Bij eene andere kerkelijke verordening is bevolen, dat geen huwelijk mag worden gesloten, zonder dat de bevoegde pastoor zijne toestemming daartoe zal hebben verleend. Tot dusverre was de burgerlijke acte genoegzaam om de kerkelijke inzegening te doen plaats hebben. Thans is aan de geestelijkheid het regt gegeven om eerst de gedragingen der aanstaande echtgenooten gestreng te onderzoeken, ten einde daarnaar te kunnen handelen.

Ook in Italië ziet men reeds volgens een schrijven van de *Times* uit Turijn van den 23sten November de politieke uitwerking van het tusschen Oostenrijk en Rome gesloten concordaat. »Het is opmerkelijk (zegt de correspondent van het Londensch blad), dat al de kleinere staten van Italië zich thans allengs naauwer aan Rome aansluiten, hoe grooter de breuk tusschen Piëmont en den Pauselijken Stoel wordt. De hertog van Modena, heeft dezer dagen het burgerlijke huwelijk afgeschaft. De groot-hertog van Toskane is onvermoeid in het vervolgen van bijbellezers. Ook de hertogin regentes van Parma is aan Rome in eenige van zijne verlangens te wille geweest; en het is te verwachten, dat de Oostenrijksche aartshertog, die zich thans te Napels bevindt, aldaar eene verzoening tusschen het Hof en den Pauselijkeu Stoel zal weten te bewerken. Zoo komt in Italië tusschen de gouvernementen een verbond tegen Piëmonts liberalen geest tot stand, dat Rome tot middelpunt en het Oostenrijksche concordaat tot grondslag heeft."

ZWEDEN en DENEMARKEN.

Den 29sten Nov. heeft generaal *Canrobert* Koppenhage verlaten, om over Kiel naar Parijs terug te keeren. Even als van den Koning van Zweden, heeft de buitengewone gezant van Keizer *Napoleon* van den Koning van Denemarken, bij het afscheid, een doorgaans alleen voor gekroonde hoofden bestemd ridderteeken ontvangen.

GROOT-BRITTANJE.

LONDEN, 29 November.

De Koningin en prins *Albert* hebben ieder voor 150 £ ingeteekend voor de oprigting van een gedenkteeken van den keurvorst *Johann Friedrich de Edelmoedige*, bij gelegenheid van den 300sten verjaardag van de stichting der hoogeschool van Jena.

— Woensdag avond is er onder het voorzitterschap van den hertog *van Cambridge* eene meeting gehouden, om een blijk van erkentenis te geven aan miss *Nightingale* voor de diensten door haar in de hospitalen van de Krim bewezen. Daar zij zelve elk geschenk heeft afgewezen, zal er eene inteekening worden geopend, om ter harer eere een gesticht op te rigten, waarin aan ziekenoppasseressen onderrigt zal worden gegeven.

— Een zekere heer *Robert Feast* is op het denkbeeld gekomen, om ruim 2000 plumpuddings naar de Krim te zenden, opdat de soldaten met het Kersfeest eene *oud*-Engelsche versnapering zouden hebben.

— Te Manchester ziet men dagelijke groote scharen fabrijkarbeiders, die niet voor het verminderd dagloon willen werken, in optogt langs de straten trekken en giften voor het onderhoud van hun gezin inzamelen. Soms komen zij ten getale van zeven- of achthonderd man aan de woning van gegoede ingezetenen met eene bus om giften, of eene lijst om inschrijvingen te ontvangen: eene indrukwekkende demonstratie, zooals eene der berigten zegt, die naar eenen toeleg van bevreesdmaking zweemt.

— De collecte, in alle Roomsch-Katholijke landen gehouden, voor eene Katholijke akademie te Dublin, heeft van 1851 tot 1855 slechts 58,080 p. st. opgebragt. Het ultramontaansche blad *Nation* meent, dat door zulk een betrekkelijk geringe som, het plan mislukt kan heeten.

— Het geregtelijk onderzoek omtrent het verbranden van Bijbels, is te Kingstown voortgezet. Onder de volksmenigte heerschte weder veel beweging, doch de orde is tamelijk goed gehandhaafd. Verscheidene getuigen hebben verklaard, dat inderdaad Bijbels en afdrukken van het N. Testament op last der geestelijken verbrand zijn, althans gevonden zijn onder de boeken, die op hunnen last verbrand werden. Pater *Pecherine* heeft ten stelligste ontkend, dat het verbranden van exemplaren der H. Schrift met zijn medeweten heeft plaats gehad, en dit bedrijf, indien het geschied is, ernstig afgekeurd.

— Van het eskader der geallieërden in de noordelijke wateren van China en Japan is het berigt ontvangen, dat het op een kruistogt een der Kurille-eilanden had bezet. De Russische etablissementen aldaar werden vernield en aan de inboorlingen werd kennis gegeven, dat zij de Engelschen en Franschen als hunne nieuwe meesters moesten beschouwen. Het eiland moet ongeveer 60 mijlen lang zijn en kostbare pelterijen opleveren.

— Naar luid van uit Southampton ontvangen depêches, is het geschil met de Ver. Staten in der minne vereffend. De *Times* wenscht het land geluk met deze uitkomst.

— Op de spoorweglinie van New-York naar Albany werd den 12den Nov. de trein, die 's namiddags van Albany kwam, bij Chatham Four-Corner door een' wervelwind overvallen, die alle waggons van een' 35 voet hoogen dijk naar beneden slingerde. De locomotief en tender bleven op het spoor. Het vreeselijkste onweder en een stikdonkere nacht vermeerderden den nood en angst der reizigers, die eerst na eenige uren bevrijd konden worden. Verscheidene hunner waren min of meer gewond en twee gedood.

— De berigten uit Japan bevestigen, dat de bevolking nog maar geen verkeer met de vreemdelingen wil aanknoopen, en dat laatstgenoemden bij al wat zij ondernemen willen, groote moeijelijkheden ontmoeten.

FRANKRIJK.

PARIJS, 1 December.

Alvorens van hier te vertrekken, heeft, naar men verzekert, Koning *Victor Emmanuel* de bisschoppen van Avignon en Marseille en den aartsbisschop van Parijs benoemd tot officieren der orde van St. Mauritius en Lazarus. De kardinaal aartsbisschop van Lyon heeft het grootkruis dezer orde erlangd. Het zeggen is, dat de houding, welke deze prelaten tegenover den Koning hebben aangenomen, geenszins bij de leden der hooge geestelijkheid hier te lande onverdeelden bijval vindt. In de officiële te Turijn uitkomende dagbladen wordt de wijze, waarop de Koning door de genoemde prelaten is bejegend, beschouwd als een blijk, dat het gedrag der Sardinische geestelijkheid door de Fransche wordt afgekeurd.

— Naar men verneemt, heeft de Keizer besloten, dat alle soldaten van het Oostersche leger, die wegens bekomen wonden terugkeeren, uit zijne eigen middelen een geschenk van 150 francs bekomen zullen. Een onder-officier der Zouaven, die op het kruis van het Legioen van Eer gerekend had, maar slechts de medaille ontving, en bovendien wegens zijne wonden uit de dienst ontslagen zoude worden, wendde zich regtstreeks tot den Keizer. Deze gaf hem de orde en benoemde hem tevens tot onder-luitenant.

— De hertog *van Newcastle* is van het oorlogstooneel heden te Marseille gearriveerd.

— De prijs der granen was op de markt van gisteren aanzienlijk gedaald.

BELGIE.

BRUSSEL, 1 December.

In de Belgische kamer is door den minister van buitenl. zaken de verklaring afgelegd, dat er geen woord, geene toespeling is gedaan door eene der strijdvoerende magten, om België de onzijdigheid te doen verlaten. Dit schijnt een getuigenis te meer dat de vrede van Europa vooreerst geen ernstiger gevaar dreigt, al duurt de krijg aan eene zijner grenzen voort.

— België, ofschoon geene koloniën hebbende, heeft behalve eene stoombootlinie tusschen Antwerpen en New-York en Rio Janeiro, thans ook eene geregelde stoombootdienst naar het Oosten vastgesteld. Deze booten zullen Southampton, Gibraltar, Genua, Cagliari, Messina, Malta, Beyruth, Smirna, Sira en Alexandrië aandoen. De dienst zal door 3 à 4 stoombooten worden gedaan. Daar uit Antwerpen in 1853 148 vaartuigen naar de Middellandsche en Zwarte zeeën zijn vertrokken, heeft men begrepen, dat eene geregelde stoombootdienst naar die streken noodzakelijk werd. De staat levert aan deze nieuwe dienst *f* 160,000 aan subsidie voor de eerste jaren.

Wanneer — zoo vraagt de *Utr. Ct.* — zal Nederland eene eigene stoombootlinie naar zijne belangrijke Oost-Indische koloniën hebben?

NEDERLAND.

's GRAVENHAGE, 2 December.

Uit hoofde eener ongesteldheid van den Russischen gezant, is, op diens verzoek, door den minister van buitenlandsche zaken aan Zijne Majesteit uitgereikt een aan HD. gerigte brief van den Keizer aller Russen.

— Zijne Majesteit heeft gisteren in een bijzonder gehoor ontvangen monsignor *Belgrado*, tot het nemen van afscheid in zijne betrekking van apostolischen internuntius bij het Nederlandsche hof.

— De *'s Gravenhaagsche Nieuwsbode* meldt, dat de commissie uit de Tweede Kamer, in wier handen de ministeriële inlichtingen betrekkelijk den onwettigen kerkbouw te Kockengen zijn gesteld, aan de betrokken ministers de overlegging gevraagd heeft van alle originele stukken, tot die zaak betrekkelijk; doch tevens, dat die ministers, inzonderheid die voor Roomsch-Katholijke eeredienst en van justitie, zwarigheid maken om aan dat verzoek gevolg te geven.

LEEUWARDEN, 1 December.

Gisteren avond werd de politiedienaar *Vermeulen* bij eenen bakker, *M.*, alhier geroepen, alwaar hem het volgende werd medegedeeld: Bij het vallen van den avond hadden een viertal personen zich bij den bakker vervoegd met een schriftelijk bewijs van zekeren zich noemenden aannemer van landswerken, om aan een' hunner, als putbaas van aangenomen werk, de door hem verlangd wordende brooden enz. af te geven. De bakker had op dit bewijs 12 brooden afgegeven. Doch de aangewezen aannemer van landswerken was in het door de meergenoemde personen aangeduide logement niet te vinden. — Eenige oogenblikken later vervoegde zich eene vrouw bij bovengenoemden politiedienaar welke een dergelijk voorval was wedervaren, hebbende zij op vertoon van soortgelijk bewijs, aan een viertal personen eenige winkelwaren, als aardewerk, eijeren enz. verschaft. — Na in het werk gestelde middelen om deze personen op het spoor te komen, gelukte het eindelijk aan voormelden politiedienaar, hen met behulp van eenige omstanders te arresteren. En nu bleek het, dat de voorgewende werklieden de door hen alzoo bijeenverzamelde goederen reeds te gelde hadden gemaakt; dat een hunner was deserteur van het 7de regement infanterie, te Groningen in garnizoen; dat een ander te Amsterdam, een derde te Dokkum en de vierde te Leeuwarden te huis behoorde.

MEPPEL, 30 November.

Heden zijn van hier naar Kampen vertrokken, 18 jonge lieden van 18 tot 24 jaren oud, komende uit de drie gestichten van de maatschappij van weldadigheid te Veenhuizen, welke vrijwillig dienst hebben genomen bij de marine.

GRONINGEN, 4 December.

Ook dit jaar zal weder te dezer stede het Kersfeest op eene plegtige wijze worden besloten door het uitvoeren van eenige zangstukken door een zestigtal welgeoefende zangers en zangeressen, heeren en dames, die zich daartoe met de meeste bereidvaardigheid hebben laten vinden, en onder de leiding van een' verdienstelijken directeur. Reeds houden gemelde zangers zich met de repetitiën bezig van de uit te voeren kooren. Naar wij vernemen zal ds. Moltzer bij die gelegenheid het woord voeren, om het gezang door toepasselijke toespraken af te wisselen.

Deze feestviering zal dus zonder twijfel als altijd door eene groote schare van beminnaars der zang- en toonkunst worden bijgewoond; te meer, daar er ook ditmaal weder een menschlievend doel aan is verbonden, zullende de opbrengst van dit muzijkfeest strekken, om het gesticht voor verwaarloosde kinderen in deze stad geldelijk te ondersteunen, opdat het zal kunnen voortgaan aan zijne menschlievende bedoelingen met ijver te blijven arbeiden.

Eene aanbeveling, om rijkelijk en onbekrompen in te schrijven op de lijsten, die voor dit feest binnen kort aan de woningen der ingezetenen alhier zullen worden aangeboden, zal hier wel niet noodig zijn.

— Wij vernemen dat de voorstellingen der vroeger reeds vermelde Duitsche operisten alhier stellig zullen aanvangen op den 12den dezer, en dat de abonnementslijst tot deelneming voorligt tot den 10den dezer. Wij herinneren hierbij, dat de voorwaarden van het abonnement door de directie van dit gezelschap allezins doelmatig zijn gesteld en geregeld.

— Bij de Donderdag gehoudene verkiezing van 3 leden voor de kamer van koophandel en fabrijken te *Winschoten*, zijn de heeren Jakob van Meekren en F. H. Smith met bijna algemeene stemmen herkozen, terwijl tusschen de heeren A. Koops L.zn. en O. O. de Wiljes eene herstemming moet plaats vinden, als hebbende geen van beiden de volstrekte meerderheid verkregen.

— Op den morgen van den 23sten der vorige maand verliet eene oude 84jarige vrouw, wier verstandelijke vermogens tot die der kindschheid waren teruggekeerd, het huis van eenen harer zoons te *Drouwenerveen*, bij wien zij was gehuisvest, ten einde eenen anderen zoon van haar, haar mede woonachtig, een bezoek te brengen. Omstreeks den middag verlaat zij ook het huis van dezen laatsten, om nog eene andere naastbestaande te bezoeken.

Het wordt avond, maar de oude moeder keert niet in haar verblijf tot haren zoon weder. Men wordt ongerust en gaat uit haar te zoeken, doch te vergeefs. De eenige inlichting, die men bekomt, is: dat zij te Exlooërveen, onder de gemeente Odoorn, aan een schoolkind 10 cent had gegeven, ten einde haar weder op den regten weg naar hare woning te brengen, waarvan zij omstreeks 1¼ uur verwijderd was. Dit kind had haar dan ook een eind wegs naar hare woning teruggebragt, tot dat zij het terugzond, zeggende dat zij nu wel teregt konde komen.

Men zoekt den geheelen nacht en de volgende dagen, zelfs met geheele gehuchten en buurtschappen, doch telkens vruchteloos. Eindelijk, den 28sten daaraanvolgende, vindt bij toeval iemand haar in het woeste veen van Weerdinge, gemeente Emmen, doch, zoo als te verwachten was, als lijk. Zij stierf in hetzelfde moeras waar een harer zoons, voor omstreeks 3 jaren, door een' rijks-ambtenaar werd doodgeschoten.

— Meldde men voor kort, dat de stad Groningen verreweg het grootste gedeelte harer verpleegden uit de koloniën van weldadigheid terug riep, en werd daarbij gezegd, dat deze terugroeping weinig zoude baten, doordien velen van hen zich weldra weder voor de koloniën zouden aangeven, — den 23sten der vorige maand werd er een transport bedelaarskolonisten van de Ommerschans naar Veenhuizen gedaan, waaronder zich eene menigte der onlangs door Groningen teruggeroepen en derwaarts vertrokken personen bevond. Naar men zegt, was dat getal zeventien. Onlangs zijn wederom dertien verpleegden der stad Groningen opgeëischt en onder geleide van een opziener naar de Leek getransporteerd, om van daar naar Groningen te vertrekken.

— In de zitting der prov. staten van *Utrecht* van den 27sten Nov. werd o. a. in behandeling genomen het voorstel van gedep. staten tot het verleenen van een subsidie van ƒ 200 aan het instituut voor doofstommen te Groningen — op welk voorstel door de commissie *ad hoc* afwijzend was geadviseerd. — De heer van Beeck Calkoen zeide, dat hij gaarne in het rapport eenen geest van meerdere welwillendheid had zien doorstralen voor eene inrigting, die wegens ancienniteit en soliditeit daarop mag aanspraak maken. — De heer van de Poll raadde de vergadering voorzigtigheid aan. Als men de eene inrigting van algemeen nut subsidiëert, dan dient men elke andere, die zich aanmeldt, te helpen. — De heer Broers deelde aan de vergadering mede, dat onlangs een bekwaam onderwijzer voor de doofstommen te Groningen is geplaatst geworden, en dat die plaatsing van gunstigen invloed kan zijn op de inrigting. — De heer Ackersdijk wil het niet als gebrek aan welwillendheid hebben aangemerkt, dat hij stemmen zal tegen het verleenen van een subsidie; hij doet dit, om daardoor geen antecedent te stellen, waarop andere instellingen van algemeen nut zich in 't vervolg zouden kunnen beroepen, bij het aanvragen om hulp: wij moeten, zeide de spreker, geene voorliefde toonen voor deze of gene provincie. — De voorzitter merkte hierop aan, dat men Groningen kan subsidiëren, met voorbijgang van alle andere inrigtingen van algemeen nut, omdat de provincie Utrecht groote verpligting heeft aan dat instituut, vermits het een aantal kinderen uit dat gewest gratis heeft opgenomen. — De heer van Berkel zeide, dat hij sympathie gevoelde voor het instituut te Groningen, maar dat hij geene vrijheid vond subsidie te voteren voor eene inrigting, die zoo vele individuële welwillendheid en hulp ondervindt, ook in de provincie Utrecht, welke 120 leden en begunstigers telt, en telken jare legaten en erflatingen onder hare gewone inkomsten mag tellen; maar daarenboven, dat er zoo vele inrigtingen van algemeen nut in ons vaderland zijn, die dan ook genoopt konden worden bij de staten onderstand te vragen. — De heer Menso wilde in proportie van het aantal kinderen, die uit deze provincie te Groningen gratis geplaatst worden, wel eenig subsidie geven, maar geen ƒ 200. — De heer Voet vond het rapport zaakkundig en onpartijdig gesteld. Groningen zal zich wel opwerken door een eminent persoon, die aldaar, volgens den heer Broers, geplaatst is.

Bij stemming verklaarden zich 21 leden tegen het verleenen van subsidie, en 11 er voor.

— Naar wij vernemen, zal het telegraaf-kantoor te Leeuwarden geopend worden op Maandag den 10den December aanstaande.

Ook zijn de werkzaamheden tot het leggen van den telegraafdraad tusschen Leeuwarden en Harlingen geëindigd. Deze stad zal dus ook weldra in 't genot dier versnelde communicatie deelen.

— In eene te *Schiedam* gehouden zitting van den gemeenteraad is besloten tot het verlichten dier stad door middel van steenkolengas. Er hadden vervolgens langdurige beraadslagingen plaats over de vraag, wat in het meeste belang der gemeente zou kunnen worden aangemerkt: de bedoelde verlichting van stads wege te doen plaats hebben, dan wel de onderneming daarvan aan partikulieren over te laten. Ten slotte is in laatstgemelden zin met eene groote meerderheid van stemmen beslist.

Noordpool-Expeditie van Dr. Kane.

Onder de personen, die in den tegenwoordigen tijd door hunne ontdekkingsreizen zooveel toebrengen tot de vermeerdering van onze kennis van de aarde, bekleedt dr. Kane eene voorname plaats.

Het leven van dezen merkwaardigen man is eene aaneenschakeling van stoute ondernemingen en wondervolle ontmoetingen. Van den tijd af dat hij als aide-chirurgijn in de zeedienst der Vereenigde Staten trad [in 1843] tot op zijne terugkomst te New-York van zijne groote Noordpool-expeditie, is zijn leven rijk geweest aan allerlei lotswisselingen en heeft hij daden verrigt die hem eenen blijvenden naam en eene eerste plaats verzekeren onder de meest onversaagde onderzoekingsreizigers. Schoon slechts 35 jaren oud, is hij reeds doorgedrongen tot in China, heeft de zeeroovers van den Oost-Indischen Archipel leeren kennen, de Sandwich-eilanden bezocht, is den geheimvollen Nijl opgevaren tot aan de uiterste grenspalen van Nubië, is in aanraking gekomen met Mexico's bevolking en heeft nu de ijsbergen en winden getrotseerd van streken, waar de kwik bevroor en de zon zelden scheen, — maar overal waar hij kwam toonde hij dien omtembaren geest en vastberaden moed, dien slechts helden in de tegenwoordigheid des gevaars toonen.

Wij wenschen hier van zijne laatste expeditie naar de Noordpoolstreken, waarbij hij verder naar den Noordpool is doorgedrongen dan tot hiertoe iemand vroeger, eene korte beschrijving te geven, zooals die uit den mond van den man zelven is opgeteekend:

Op den 31sten Mei 1853 verliet dr. Kane de haven van New-York, met slechts één schip, *de Advance*, en 18 onverschrokkene mannen aan boord. Te St. John op New-Foundland verkregen zij acht Labradorhonden tot het trekken van sleden en kochten al het rundvleesch op, dat zij bekomen konden. Op den 4den Julij kwamen zij te Fiskesnaes, aan de zuidwestzijde van Groenland, en werden daar met groote gastvrijheid ontvangen. De kust van Groenland langs varende, was de eerste plaats, waar zij weder aan land gingen, Prown, 50 mijlen ten zuiden van Upernavik. Zij vulden er hunnen voorraad aan en namen deel aan een' ter hunner eer gegeven Esquimaux-bal, op hetwelk de dames in broeken van zeehondenvel verschenen. Den 31sten Julij kwamen zij te Upernavik. Van daar af begon de eigenlijke expeditie door de ijsstreken, die zij eerst in den zomer van 1855 weder zouden verlaten, nadat zij twee overwinteringen hadden doorgestaan, die in de jaarboeken der Poolvaarders haars gelijken niet hebben.

Hunne vaart regtstreeks in noordelijke rigting voortzettende, liepen zij reeds op den 6den Aug. Smith's Sond binnen, welke zij tot het eiland Littleton volgden. Zij legden daar, op 78 gr. 20 min. noorderbreedte aan, rigtten er een magazijn van levensmiddelen op en lieten er eene groote reddingsboot achter om, in geval van nood, daar de middelen ter terugkeering naar Groenland te hebben. 12 min. noordelijker troffen zij de eerste ijsbergen aan.

Er werden booten uitgezonden, om te onderzoeken, of het mogelijk was nog verder te komen. Inderdaad bood zich na eenige dagen hiertoe eene gelegenheid aan. Het ijs opende zich, en het schip werd, door middel van touwen, ongeveer 15 mijlen op een dag voortgetrokken. Zij passeerden drie kleine eilanden, die elk omstreeks 100 voet in doorsnede hadden. Achter deze eilanden moesten zij later hunne toevlugt zoeken, daar hun toestand te gevaarlijk werd. Een storm overviel hen, die het schip losrukte en in zee dreef. Zij geraakten in groot gevaar, terwijl zij midden tusschen ijsbergen gedreven werden, doch kwamen er nog gelukkig met eenige beschadigingen af. Het was den 1sten Sept. en zij bevonden zich op 78 gr. 37 min. en zagen geene mogelijkheid om verder door het ijs te komen. Het schip werd derhalve in eene goede haven tusschen twee voorgebergten ten anker gelegd.

Alle aanstalten om te overwinteren werden nu gemaakt; een geschikt en warm huis werd op het verdek gebouwd: kagchels werden gezet en eene verbinding tusschen de kajuit en het tusschendek ingerigt. De keukens werden naar beneden verplaatst en de mansch p op geschikte wijze in het ruim gebragt. Behalve eenige uitstapjes op eenen afstand van 20 tot 30 mijlen, geschiedde er nu niets meer.

Op den 22sten Aug. was de zon, voor de eerste maal sedert de expeditie zich binnen de poolstreek bevond, te middernacht onder den horizont gedoken. Van toen af werden de nachten langer en zonk de zon langzamerhand al dieper en dieper, totdat zij eindelijk op den 22sten Oct. zich geheel aan het oog onttrok. Ongeveer twee of drie weken lang heerschte in den middagstond nog een tamelijk merkbaar schemerlicht; daarop echter gedurende eenen tijd van drie maanden volkomene duisternis, die slechts door het glanzende licht der maan en sterren verhelderd werd. De terugkaatsing van dit heldere maanlicht op de onafzienbare sneeuw- en ijsvelden leverde het prachtigst gezigt op.

De winter was een der strengsten en langsten, die ooit beschaafde menschen hadden te verduren, ofschoon de inboorlingen verzekerden, dat zij reeds veel strengere beleefd hadden. In het begin van September stond de thermometer op 10 gr. onder nul en daalde allengskens op 60 gr. onder nul. Bij 49 gr. bevroor de bekende krachtige Monongahela Whiskey.

Zoodra het daglicht weder begon te schemeren en de naderende lente aankondigde, werden er toebereidsels tot eenen togt met sleden gemaakt. In het midden van Maart werd de eerste togt gedaan, om de westkust der eilanden te bereiken. De koude was vreeselijk en de expeditie kon niet tot haar doel komen. Later, toen het weder een weinig warmer werd, deed dr. Kane eenen togt over de Sond, die zeer goed uitviel. Toen werd er eene afdeeling uitgezonden, om eenen grooten ijsberg, die 80 mijlen in omvang had, te onderzoeken.

Aan gene zijde van den ijsberg ontdekten zij een tot hiertoe onbekend land, waaraan zij den naam van Washingtonsland gaven. Ook werd hier aan dr. Kane het aanwezig zijn van eene Noordpoolzee bevestigd, die geheel vrij van ijs is, schoon rondom van een' hoogen ijsgordel omgeven. De landen ten westen en oosten van het kanaal, dat naar de ijsvrije Poolzee leidt, werden tot op de hoogte van 82 gr. 30 min. opgenomen, dus tot den noordelijksten graad van breedte, die tot hiertoe ooit is onderzocht.

De New-Foundland honden deden in het voorjaar veel dienst, in het dragen van lasten en het trekken van sleden. Intusschen pasten zij niet voor het koude klimaat: slechts twee bleven in leven. In den loop van dezen eersten winter stierven desgelijks twee lieden van de expeditie. Zij werden op een klein eiland begraven, en een gedenkteeken van steenen werd boven hun graf opgerigt.

In Maart werd de expeditie door eenige Esquimaux bezocht, die in sleden kwamen, welke door groote honden werden getrokken. Deze honden konden verscheidene weken achter elkander dagelijks 60 mijlen afleggen, en zij trokken een of meer personen. Deze Esquimaux behooren tot het onbeschaafdste gedeelte des menschelijken geslachts, ja men kan er bijna den mensch niet in erkennen. Zij zijn lui, morsig, los in hun geslachtsverkeer, stelen als raven en voeden zich meest van het raauwe vleesch van den walrus, beer, zeehond, enz., dat zij met groote gulzigheid verslinden. Zij hebben een dunnen baard en zijn door elkander genomen kleiner dan de Labrador-Esquimaux. Hun getal is gering en het schijnt dat het gansche ras uitsterft. Van kaap Horn tot het eiland Littleton, eene uitgestrektheid van vijf- of zeshonderd mijlen, vindt men er niet meer dan ongeveer eenhonderd.

Daar in Julij het uitzigt van uit het ijs te geraken nog even ver als ooit scheen, ondernam dr. Kane eenen togt naar het eiland Beechy, waar hij de Engelschen hoopte aan te treffen het was intusschen onmogelijk door het ijs te dringen. Hij keerde derhalve terug en maakte aanstalten op eene tweede overwintering, die ook gelukkig werd doorgeworsteld, en waarbij men slechts het verlies van één' man der equipage te betreuren had, dank zij de zorgvuldige maatregelen door dr. Kane genomen.

Toen de lente naderde bleek het, dat er geen andere uitweg meer overschoot, dan het schip te verlaten en het naastbij gelegene station der civilisatie, onder Upernavik, op te zoeken. De afstand tot daar toe bedroeg ten minste 1000 mijlen. Het was dus zaak zich zoodra mogelijk reisvaardig te maken en zoo spoedig mogelijk op het doel aan te snellen. Op den 1sten Mei bevond men, dat het schip ten minste 70 of 80 mijlen ver door het ijs was ingesloten. Drie booten werden tot de reis toegerust en met alles, wat zich liet inpakken, voorzien. Eene der booten moest nog tot brandstoffen gebruikt worden. In elke boot werden een aantal 5 voet hooge staken opgerigt en een zeil daarover gespannen. Twee buffelhuiden, eenige wollen dekens en een stuk geteerd linnen dienden als beddegoed voor het geheele gezelschap.

Op den 20sten Mei werd de groote terugreis aangevangen, die het grootste waagstuk was, welke bij deze reeds zoo gevaarvolle expeditie werd ten uitvoer gebragt. 81 dagen waren noodig om al de moeijelijkheden te boven te komen en de Deensche etablissementen te bereiken. De manschap was zoo zwak en het transport op het ijs zoo moeijelijk, dat vaak slechts ééne boot op eens kon getransporteerd worden, en de meeste lieden den weg tweemaal moesten afleggen.

Meermalen werden zij door het ijs opgehouden, doch kwamen dan gewoonlijk bij den eerstvolgenden vloed weder in open water. Zoo bereikten zij eindelijk, na een' afstand van 1200 Engelsche mijlen te hebben afgelegd, op den 6den Aug. Upernavik, waar zij het eerste berigt van de tot hunne opsporing uitgezonden expeditie ontvingen. Om zoo spoedig mogelijk weder te huis te komen, nam dr. Kane plaats op de Deensche bark *Mary Ann*, en voer met dezelve naar Lively, waar hij de ter zijner opsporing uitgezondene schepen aantrof.

AANBESTEDING.

Assen, 3 December. Heden had alhier de openbare besteding van den Mab-Adamweg van Assen naar Beilen plaats. De heer *J. Arnts* te Millingen werd, behoudens hoogere goedkeuring, aannemer voor de som van ƒ 88,000.

KERKNIEUWS.

Leiden, 30 November. Uit het vroeger vermelde drietal predikanten, heeft de kerkeraad der Ned. Herv. gemeente heden tot herder en leeraar beroepen ds. *J. P. de Keyser*, pred. te Arnhem.

— Te Wassenaar is beroepen ds. *L. J. van Rhijn*, pred. te Nieuw Loosdrecht; — te Maasdam, ds. *J. G. Verhoeff*, pred. te Elspeet; — te Heilo, *G. W. Boot*, kand. bij het prov. kerkb. in Gelderland; — te Schore, ds. *A. D. Thuyn de Ligny*, pred. te Kapelle. (Op het drietal waren nog geplaatst: ds. *Kamerman*, te Fort Bath, en de kand. *Dinckgreve*); — te Terheijde (zijnde eene Koninklijke collatie), bij Koninklijk besluit van den 23sten Nov., ds. *M. E. van der Meulen*, pred. te Kruisland; — te Hantum en Hantumhuizen, ds. . . . *Kragt*, pred. te Veenendaal.

— Bij besluit van den 7den November l.l., heeft Z. M. bepaald, dat het getal predikanten bij de Protestantsche gemeenten in Nederlandsch Indië, tot dusverre twintig bedragende, zal zijn *negenentwintig*; dat *acht* hunner zullen genieten eene jaarwedde van ƒ 6000, *vijftien* eene jaarwedde van ƒ 4800, en *zes* eene jaarwedde van ƒ 3600, boven en behalve de inkomsten, hun bij Kon. besluit van den 3den Augustus 1849 verzekerd.

(*Ingezonden.*)

Finsterwold, 30 November 1855.

Den 26sten j.l., 's morgens te 8 uur, werd hier een fraaije *hemelboog* in 't noordwesten gezien. Tijdens dit verschijnsel was de hemel in 't oosten en zuiden helder, overigens betrokken, naar 't westen met verspreide, geel-roodachtige plekken, als zoo veel glinsterende eilandjes in de hoogere dampzee. De boog kwam in kleur met genoemde plekken nagenoeg overeen en had de breedte van een' gewonen regenboog. Dit kon het echter *niet* zijn; want tijdens onze waarneming van 20 minuten, viel er althans geen regen. Er was echter sprake, dat het gehageld had; doch ook daarvan hebben wij geen spoor ontdekt.

Martinet's *Katechismus der Natuur* opslaande, vonden wij nopens de *vreemde* hemelbogen alleen het volgende: » Gij kunt in het najaar, des morgens, somtijds een' witten hemelboog in den mist zien. Onlangs heb ik er eenen, des morgens na *vier* uur, waargenomen. Eens heb ik, na den middag aan zee wandelende, bij betrokkene lucht, eenen grooten witten- of geelachtigen, nog eens een' rooden boog, zoo wel als de witte, door eene andere straalbreking gevormd, gezien. De zeldzaamheid van zoodanige verschijningen voert, bij derzelver aanschouwing, de verrukking ten hoogsten top."

De *verrukking* — verstaat ge, lezer? — Hieruit volgt reeds genoeg, dat onze beroemde landgenoot aan dit prachtig verschijnsel geen onfeilspellende kreten toeschreef. Zouden wij beter dan, die op de schouders van 't voorgeslacht staan? Wie nopens de zeldzame hemelbogen, van Martinet meer wenscht te weten, dien verwijzen we naar zijne » *Waarneming van drie soorten van witte hemelbogen*," voorkomende in zijne » Verhandelingen over de Natuurlijke historie van ons vaderland," bekroond door de Hollandsche Maatschappij der wetenschappen te Haarlem.

Doch om weêr tot de aarde af te dalen. Men meent opgemerkt te hebben, dat een langdurig verblijf der *huismuggen* een voorteeken zij of van een' *zachten*- of althans van een' *laten* winter. Gaat dit op, dan moge de reeds gepasseerde vóórwinter den geringen man geen schrik aanjagen; want nog heden ten dage verbergen zich de huismuggen bij honderdtallen op de zolders.

Gaarne zouden we onzen Martinet ook op *dit* punt willen hooren; doch we vonden in het 3de deel van genoemden Katechismus deswege niets, hoewel M. aan de mug » *een onbegrijpelijk fijn gevoel van de verandering des weders*" toeschrijft. Bestaat er een natuurlijk verband tusschen een lang of kort verblijf der huismuggen en een' strengen of zachten winter? Zoo ja, dan zouden de Natuurkundigen het publiek welligt geen ondienst doen, daarvan door middel van onze nieuwsbladen eene, zoo mogelijk, voldoende verklaring te geven.

Moge deze onze bijdrage daartoe uitlokken.

TELEGRAFISCHE BERIGTEN.

LONDEN, 4 December.

De *Times* deelt mede, dat Oostenrijk met Frankrijk en Engeland zamenwerkt, tot vaststelling van nieuwe voorwaarden voor vredes-onderhandelingen. De aldus vastgestelde voorwaarden zullen als een ultimatum aan Rusland worden voorgelegd. Weigert het die, dan zal Oostenrijk alle diplomatieke betrekkingen met het hof van Petersburg verbreken.

WEENEN, 4 December.

Het Weener kabinet heeft een ultimatum ontvangen, 't welk door Rusland aan hetzelve is aangeboden.

EFFECTEN-BEURS.

AMSTERDAM, 4 December.

Nederland	Werk. Schuld	à 2½	pCt.	62⅛.
Dito	Dito	» 3	»	73¾.
Dito	Dito	» 4	»	92¾.
Oostenrijk	Metalliek	» 5	»	63¾.
Dito	1851 en 1852	» 2½	»	32½.
Dito	Nieuwe Litt. B	» 5	»	73½.
Dito	Nation. Metall.	» 5	»	66⅞.
Spanje	Onb. Stukken	» 1¼	»	20¼.
Dito	Binnenl.	» 3	»	33⅞.
Portugal		» 3	»	40¼.
Rusland	Oblig. *Hope* 1798 en 1816	» 5	»	102⅛.
Dito	Dito 1828 en 1829	» 5	»	101⅛.
Dito	bij *Hope*	» 4	»	75⅛.
Dito	bij *Stieglitz*	» 4	»	74⅛.

Wissel op Londen onveranderd.

LONDEN, 4 *December*. Consols 90⅛.

PARIJS, 4 *December*. Fransche 3 pCt. 66.80.

WEENEN, 4 *December*. Metalliek 5 pCt. ƒ 73⅞. Nat. Leening ƒ 77⅛. Wissel op Londen ƒ 10.47. Zilver ƒ 12.

ZEETIJDINGEN.

Binnengekomen.

AMSTERDAM 29 Nov., *Puister* Vr. Maria, Bremen; *Vos* Vr. Sjouke en *Rozeboom* Helena Johanna, Norden; — 30 *Atzema* Eelbrandina, Newc.; *Heddes* de Vlijt, Dantzig; — 30 *de Groot* Twee Gebroeders, Emden; — 1 Dec. *Prins* Twee Broeders en *Dethmers* Brandenburg, Grangem.; *Gust* IJzerstaven, *Puister* Industrie en *Rijkens* Jantina Annechiena, Newc.

TEXEL 30 Nov., *van 't Veer* de Jonge Antje, Londen; *Olthof* Jant., Newc.; — 1 Dec. *v. Duivenboden* Egmond aan Zee, Yarmouth.

VLIE 29 Nov., *de Boer* 2 Gebroed. en *Kuipers* Vr. Maria, Newc.

HELVOET 30 Nov., *v. d. Borden* Visscherij en Handel, Malaga; *den Breems* Fortuna, Bilbao; *Mulder* Ida en *Potjewijd* Afina, Londen; *de Jong* Cath. Corn., Stockh.; *Banting* Gesina, Nyköping; — 1 Dec.

BIJBLAD N°. 20.

KORT VERSLAG
VAN DE HANDELINGEN DER STATEN GENERAAL.

Behoort bij de Groninger Courant van 5 December 1855, N°. 146.

Tweede Kamer der Staten Generaal.

Bij de beraadslagingen in de zitting van Donderdag den 29sten Nov., welker uitslag reeds door ons is medegedeeld, werden door den heer *Blaupot ten Cate* de beide volgende redevoeringen uitgesproken:

I.

» Mijnheer de voorzitter! Toen ik dit verslag (*) gelezen had, heb ik mij eenigzins verwonderd, aanvankelijk aangaande de geachte commissie die het verslag heeft uitgebragt, maar vervolgens ten opzigte der Regering.

»De Regering is tegen de officiële mededeeling der reglementen van de slavenbevolking; ook wegens het vooruitzigt dat eerlang eene nieuwe verbetering in het lot der slaven zal worden ingevoerd. Nu zegt de commissie, ongaarne daaruit te zullen opmaken dat de Regering, die zelve begonnen is met verbeteringen te brengen in de bestaande orde van zaken, nu, met het oog op eene aanstaande lotsverbetering, op den ingeslagen weg niet verder zou voortgaan.

» Ik verwonderde mij over die uitdrukking der commissie, die met eenige twijfeling gelijkstaat. Zou de Regering op den ingeslagen weg niet verder voort willen gaan? Immers, toen ik den 20sten Junij j.l. de eer had den minister van koloniën omtrent de verbetering der slavenreglementen te interpelleren, toen heeft zijne excellentie mij geantwoord: » dat er reeds den 14den Maart een aanvang was gemaakt met de herziening der slavenreglementen; dat er reeds in de eerste helft van April eene voordragt aan den Koning was gedaan, tot vaststelling van die wijzigingen; dat deze toen onderworpen zijn aan het daartoe geroepen staatsligchaam; eindelijk, dat de gedachtenwisseling daarover toen nog niet was afgeloopen."

» Het is waar, die gedachtenwisseling duurde wel wat lang, maar dit kon op zich zelf nog geen grond van twijfel zijn. De minister had immers op dien 20sten Junij zelf verklaard: » Ik hoop, dat de bedoelde gedachtenwisseling weldra zal zijn afgeloopen." Ik hoopte dit met hem. Waarom zou dus de geachte commissie eenigen twijfel te kennen geven?

» Maar ziet, Mijne Heeren, een geacht medelid der Kamer vroeg mij dezer dagen, of ik de memorie van toelichting op het wetsontwerp tot vaststelling van het reglement voor de West-Indische bezittingen reeds gelezen had. Het nagaan der begrooting, die wij thans dagelijks onder handen hebben, had mij tot nog toe daarvan teruggehouden. Ik sloeg die memorie op en las daar op bladz. 5: » dat de Regering wel nieuwe bepalingen heeft ontworpen, maar dat zij, toen de voorstellen der staatscommissie ter harer kennisse kwamen, gemeend heeft van de uitvaardiging daarvan te moeten afzien, ten einde geen toestand te doen geboren worden, waarvoor het werk der genoemde commissie minder passen zoude."

» Ik moet bekennen, dat ik mij nu niet langer verwonderde over die straks aangehaalde uitdrukking van de commissie tot dit verslag. De commissie had wèl gezien en te regt getwijfeld. Maar nu ging mijne verwondering over naar de zijde van de Regering. Die lange gedachtenwisseling over eene verbetering der reglementen had dus *tot niets* geleid! De minister en het daartoe geroepen staatsligchaam konden uitboezemen: *oleum et operam perdidi!* De wensch van de geheele Kamer, den 8den Maart j.l. ***met eenparigheid*** **aan de Regering te kennen gegeven**, dat ten spoedigste mogen worden herzien, en in het belang der slavenbevolking en van de koloniën zelve mogen worden verbeterd de thans vigerende reglementen, omdat de Kamer overtuigd is dat zij niet voldoende zijn om de mishandeling der slaven genoegzaam tegen te gaan, die wensch; dat *bepaald uitgedrukt verlangen* der Kamer, door zoo velen van de natie, blijkens de adressen, gedeeld, verdwijnt in rook! Aan dat eenparig verlangen van de Kamer zal niet worden voldaan. Te vergeefs is er zulk eene sterke stem uit Nederland opgegaan, om dit verlangen te ondersteunen! 't Is alles te vergeefs! En waarom? De minister beroept zich op de voorstellen der staatscommissie. De minister heeft haar rapport als een *veto* aangemerkt.

» Ik heb mij daarover verwonderd, Mijne Heeren. De emancipatie zelve zal toch nog niet *zoo spoedig* tot stand kunnen komen, ofschoon wij het eerste rapport daaromtrent van de geachte staatscommissie hebben ontvangen; een rapport, waarvan ik het verdienstelijke gaarne erken en waarvoor ik voor mij gaarne mijn' dank betuig. Want in weerwil daarvan, is de zaak der emancipatie of der opheffing van het meesterschap, welke uitdrukking de staatscommissie verkieslijker acht, van zulk een' moeijelijken en teederen aard, dat wij zeker nog niet zoo nabij het *tot stand brengen* zijn. Inmiddels eisch ik niets meer, dan dat de reglementen ten minste geen aanleiding kunnen geven om de slaven onmenschelijk te behandelen, ook dan, wanneer die reglementen niet altijd worden opgevolgd. Er moeten op die reglementen zelve geene gegronde aanmerkingen kunnen worden gemaakt. Dit is een eisch, waarop ik moet blijven staan.

» De Regering meent van de uitvaardiging der nieuwe bepalingen te moeten afzien: » ten einde geen toestand te doen geboren worden, waarvoor het werk der staatscommissie minder passen zou." Ik begrijp niet, hoe eenige verbetering van toestand minder passen zou voor het werk der staatscommissie.

» Ik heb zeer wel gezien, dat de geachte staatscommissie behoedzaamheid in dezen aanbeveelt. Zij zegt op bladz. 6 en 7 van haar rapport: » In het algemeen zij daaromtrent echter opgemerkt, dat de staatscommissie, op grond van hare overtuiging omtrent de onvermijdelijkheid van de opheffing der slavernij, gemeend heeft zich niet te moeten verdiepen in de bijzonderheden der reglementen, die ten aanzien van de slavernij thans bestaan in onderscheidene West-Indische bezittingen van Nederland. Eerlang toch zal, dit hoopt zij, eene nieuwe orde van zaken aanvangen, waarbij die reglementen geheel zullen vervallen, op de eene plaats terstond, elders na een bepaald, niet lang gerekt tijdsverloop. In het een zoowel als in het ander geval acht de staatscommissie het wenschelijk, dat de schok der emancipatie zoo min mogelijk door andere schokken worde voorafgegaan. De emancipatie, zoo als zij zich die voorstelt, zal de hulp van twee bondgenooten niet kunnen ontberen; de eene is *voorzigtige vastberadenheid bij de bewindslieden*, en de andere *volgzame onderwerping bij de slaven.* De hulp dier bondgenooten zou gevaar loopen door het invoeren van stukswijze veranderingen, geschikt om bij de negers aanmatiging, bij de meesters verzwakking van gezag, bij allen onzekerheid en twijfel te veroorzaken. Elke maatregel, die zulke gevolgen kan hebben, moet vooral worden ontraden, zoolang de Regering zelve nog niet is voorbereid, meer dan zij dit thans is, op het handhaven van rust en orde. — Zonder derhalve in bepaalde beoordeeling van de bestaande reglementen te treden, wil de staatscommissie echter haar gevoelen uitspreken, dat om den mensch tot aanhoudenden veldarbeid te kunnen dwingen zonder ander loon dan het dagelijksche onderhoud, zonder hoop op eene betere toekomst en zonder eenigen anderen prikkel dan de vrees voor ligchamelijke straf, de bevoegdheid van die straf toe te passen aan den meester niet mag worden onthouden. Zonder eene vrij uitgebreide huiselijke jurisdictie is slavenarbeid in het veld eene onmogelijkheid."

» Ik geloof dat ik het op dit punt met de geachte staatscommissie eens kan zijn, zonder nogtans af te gaan van mijn denkbeeld, mede het uitgedrukt verlangen van de Kamer, dat de reglementen verbeterd mogen worden vóór de emancipatie of de opheffing van het meesterschap werkelijk daar is. Wat verlang ik? Niet dat door wijziging van die reglementen een schok voorafga, vóór den schok der emancipatie. Niet eene verandering die bij de negers aanmatiging, bij de meesters verzwakking van gezag, bij allen onzekerheid en twijfel veroorzake! Niet eene totale afschaffing der huiselijke jurisdictie! Maar ik verlang menschelijkheid, ten minste in de reglementen. Ik blijf betuigen, dat ik als mensch en Christen protesteer tegen reglementen, die mij, naar mijn bescheiden oordeel, voorkomen, daaraan te kort te doen of in gebreke te blijven! Ik wil niet in de noodzakelijkheid wezen mij voor mij zelven te moeten schamen, zonder protest daartegen, de vertegenwoordiger te zijn van een volk, waarbij zulke reglementen kracht van wet hebben! Ik heb dit bedaard en ernstig overwogen, en ik heb gemeend te moeten volharden bij den wensch, dien ik heb te kennen gegeven!

» Maar nu verwonder ik mij schier over mij zelven, Mijne Heeren, dat ik nog volhard bij een' wensch, zonder hoop of verwachting. Als ik den gang van zaken naga, dan begin ik bijkans aan de emancipatie zelve te twijfelen. Ik kan niet nalaten ten slotte bij deze gelegenheid te herinneren de opmerkelijke woorden, die de heer *Groen*, ons geacht medelid, reeds den 21sten Mei 1849 in deze Kamer gesproken heeft. Hij zeide toen: » de Regering heeft gedurende twintig jaren het lot der slaven *niet uit het oog verloren.* Ik verlang meer. De tijd van wenschen en toezeggingen behoort ook in dit opzigt te eindigen. Het is eindelijk pligt om met de emancipatie een' aanvang te maken. Alles komt hier aan: 1) op de voorbereiding en den aanvang der emancipatie, en 2) op het verleenen, middelerwijl, van de noodige bescherming aan de slaven. En het is ten aanzien van *beide* punten, dat ik meer geruststelling van den kant der Regering wensch te ontvangen dan tot hiertoe het geval was." Mijne Heeren, nu zijn er alweder 6 jaren aan die 20 toegevoegd: wij konden die ongelukkige slaven wel eens op eene andere wijze *uit het oog verliezen*, omdat hun getal vermindert. Ik vind bij *van Sypestein* dat dit getal in 1805, en dus 50 jaren geleden, nog op 58,527 in Suriname werd geraamd; bij het aanleggen der slavenregisters in 1825 waren er nog 56,529; in 1849, toen de heer *Groen* die woorden in deze Kamer sprak, niet meer dan 40,446, en den 1sten Januarij 1854 was dit getal, volgens het rapport der staatscommissie, tot op 38,545 gedaald.

» Nu is het wel waar, hoe meer hunne rijen dunnen, hoe meer gemakkelijk en minder kostbaar de emancipatie misschien worden zal; maar dan ook, en dit is niet te vergeten, dan ook, ten opzigte van elk, dien wij als slaaf laten sterven, onze verantwoordelijkheid grooter, èn voor de natie, èn voor de menschheid, èn voor God!

» Ook omtrent de overige punten van het rapport ben ik van dezelfde zienswijze als de commissie. Ik berust in de conclusie, op grond van het gevoelen der commissie, dat het vragen van inlichtingen langs dezen weg zijne grenzen heeft."

(De rede die de minister van koloniën in antwoord op het gesprokene van den afgevaardigde uit Groningen gehouden heeft, wordt nog niet in het bijblad der *Staats-Courant* medegedeeld. Volgens het verslag in de dagbladen, vroeg de minister, of die spreker reden heeft om te gelooven, dat, wat de Regering gezegd of toegezegd heeft, niet verwezenlijkt zal worden. Hij heeft dit met leedwezen gehoord, want hij kent zich aan zoo iets niet schuldig. Maar de heer *ten Cate* schijnt de moeijelijkheden over het hoofd te zien, als men belangen moet regelen, waarbij derden betrokken zijn. Hij herhaalt echter zijne vroegere meening, doch sedert is in zijne handen gesteld een advies van den raad van state tegen zijn ontwerp van verandering der reglementen, en hij heeft inmiddels ook het verslag der staats-commissie ontvangen. En nu vraagt hij, of hij dit alles voorbij moet zien, en het verband niet erkennen moet tusschen het bestaande en het toekomende. Op dit oogenblik is het rapport der staats-commissie ook bij den raad van state in behandeling. En nu moge hij het betreuren, dat, wat hij voorgesteld heeft, geene goedkeuring bij den raad van state heeft gevonden, — maar hij vraagt of men dan daarvoor de Regering verantwoordelijk mag stellen. Hij weet wel, dat er getwijfeld is aan de opregtheid en de welgezindheid van den minister van koloniën in het bijzonder, maar tusschen zulke aantijging en de wezenlijkheid bestaat een groot verschil. Hij zal den weg volgen, dien zijn pligt hem voorschrijft. Hij herhaalt het, dat hij het betreurt, dat de voorstellen, die hij uit overtuiging aan den Koning heeft ingediend, nog niet in werking zijn gekomen.)

II.

» Mijnheer de Voorzitter! Het is niet onnatuurlijk, dat zijne excellentie de minister van koloniën mijne rede met leedgevoel heeft aangehoord, gelijk ik die zelf met leedgevoel heb uitgesproken. Ik meende echter tot dit beklag, gelijk ook tot dat protest tegen de bestaande reglementen verpligt te zijn. Ik heb geenszins over het hoofd gezien de moeijelijkheid aan het ontwerpen van nieuwe bepalingen verbonden; maar ik mag niet toestemmen aan den minister, dat de verbetering der reglementen in dezen stand van zaken moest achterwege blijven. Ik mag niet toestemmen, dat de slavenreglementen, met het oog op de emancipatie zelve, niet zouden kunnen verbeterd worden. Zij zijn immers in 1851 ook verbeterd, zonder dat daardoor schokken zijn te weeg gebragt? Wat toen gedaan is, dat kan ook nu worden verrigt. Maar wij zijn nu zooveel nader tot de emancipatie gevorderd, zal men zeggen. Ik stel daartegenover, Mijne Heeren, dat het hier eene zaak geldt, die de Regering reeds 25 jaren lang voor oogen heeft gehad. Maar de verbeterde reglementen zullen misschien niet worden uitgevoerd, zal men zeggen. Ik wil in allen gevalle, Mijne Heeren, dat de reglementen goed zijn.

» Ik zou van die reglementen vele artikelen kunnen aanvoeren, die ik bijzonder op het oog heb, bijv. van dat *voor Paramaribo en hare buitenwijken* enz. artt. 12, 13, 14, 15, 17; van dat voor *de plantages in Suriname* art. 28; van dat *voor Curaçao en onderhoorige eilanden* artt 4, 8, 17, 20; maar ik zou slechts in herhaling treden van 't geen ik den 16den December des vorigen jaars hier gezegd heb. Ik wenschte mij wel eens duidelijk te zien aantoonen, waarom bepaald deze artikelen niet verzacht en als 't ware *vermenschelijkt* kunnen worden vóór eene emancipatie. Ik wenschte wel te weten, hoe dit gevaarlijk zou kunnen zijn voor het gezag der meesters, vooral wanneer men let op de omstandigheid, dat de reglementen niet eens officiëel aan de slaven worden bekend gemaakt en niet eens in het voor den slaaf verstaanbaar neger-Engelsch zijn vertaald. Ik vraag dus: hoe is het mogelijk, dat eene verzachting van deze genoemde artikelen een' schok zou veroorzaken? Of de Regering moet in de voorgenomen wijziging, waarover die lange, lange gedachtenwisseling heeft plaats gehad, die op nul is uitgeloopen, al zeer ver zijn gegaan; 't geen ik niet zoo onbepaald zou durven veronderstellen.

» Men zal dan nu verder de huiselijke jurisdictie zóó blijven verstaan, dat luim, of drift, of willekeur om den voorrang kunnen strijden; en dit niet alleen, maar men zal ook bij het piket van justitie bevoegd blijven, om op eigen gezag, zonder vraag naar schuldig of onschuldig, eenvoudig aan te vragen — zoo staat er — dat de slaaf of slavin zal worden afgestraft. Tot wanneer? Tot dat de emancipatie daar is! Misschien zullen wij nog een wets-ontwerp uit handen van de Regering ontvangen, vóór zijne excellentie de minister van koloniën deze waardigheid nederlegt. Of misschien is de nieuw benoemde minister terstond bereid een wets-ontwerp in te dienen. Misschien zal de gedachtenwisseling daarover met het bevoegde staatsligchaam dan korter zijn. Misschien zal ook de Kamer het spoedig eens worden in de behandeling van deze moeijelijke en teedere aangelegenheid. Maar ik zie nog niet het verlangen van den geachten afgevaardigde uit de residentie vervuld: dat de tijd van wenschen en toezeggingen zij geëindigd!"

Zitting van Vrijdag den 30sten November.

Aan de orde is de voortzetting der beraadslagingen over hoofdstuk V (departement van binnenlandsche zaken) der staatsbegrooting voor 1856.

Nadat, gelijk reeds is medegedeeld, de *minister van binnenlandsche zaken* de aangevraagde gelden voor de Koninklijke akademie te Delft had ingetrokken, werden de beraadslagingen geopend over het lager onderwijs.

De heer *Groen van Prinsterer* wijst op het hoog gewigt van het onderwerp. Niemand zal hem beschuldigen van vooruit te loopen op de beraadslaging omtrent de aanstaande wet nopens het lager onderwijs, of van pogingen aan te wenden om de discussie te rekken, wanneer hij hier aanroert (meer kan hij nu niet) het gewigtige vraagstuk van *het lagere schoolwezen in verband tot de godsdienst.* Spr. houdt hierop eene redevoering die met de re- en dupliek genoegzaam den geheelen tijd van deze zitting in beslag nam.

Hij stelt voorop, dat hij het belang van alle gezindten in het oog wil houden, en dat hij geene bevoorregting wil, maar ook niet, door het misbruik van het liberalisme, de Protestanten in wat hun dierbaar is wel miskend hebben. Op dien grond wenscht hij het hoofdbeginsel te bestrijden, door den minister in het vorig ontwerp op het onderwijs neergelegd, niet alleen tegen den minister van binnenlandsche zaken, maar ook tegen het Ministerie in het geheel.

Het beginsel des ministers is *l'école athée*, of wel eene louter burgerlijke maatschappelijke school, waarbij geen godsdienst, althans geen Christendom, te pas komt. Tegen dat *beginsel*, dat ook het systeem was van het vorig Ministerie, heeft hij zich steeds verzet, en in verband daarmede, zegt hij ook nu aan dit Ministerie: gij breekt met uwe eigene, met de ministeriële partij. *Dit* Ministerie is niet bevoegd ter verdediging van zoodanig beginsel als met betrekking tot het onderwijs door haar wordt vooropgezet, want dit beginsel is dat der oppositie. Op die wijze loopt het Ministerie gevaar van ondergeschikt te worden aan de tegenpartij; en zoo doende, zou de oppositie, met het oog zoowel op dezen als op eenen anderen belangrijken maatregel, in dit jaar genomen, *meer* verkrijgen dan toen zij zelf aan het bewind was.

Na deze inleiding splitst spr. zijne rede in vier punten, om aan te toonen, dat het hoofdbeginsel van het Ministerie, namelijk: » geen Christendom in de volksopvoeding," is strijdig 1) met de Grondwet; 2) met het nationaal verlangen; 3) met het monarchaal beginsel, zoo als het hier te lande met de geschiedenis van het Huis van Oranje in verband staat; en 4) met de roeping van *dit* Kabinet, zoo als die daaraan door den Koning is opgelegd.

Ad I. stelt spr. voorop, dat hij geene heerschende Kerk verlangt; maar hij vraagt, of de gelijkstelling der Grondwet berust op een beginsel van uitsluiting van het Christelijk beginsel? of de Grondwet is eene nationale verzaking van het evangelie? of wij, om de Israëlieten te believen, het beginsel van een Christelijken Staat en een Christelijk Gouvernement moeten afschaffen? Nu kent hij wel de uitvlugt, dat op de school de godsdienst en het Christendom niet te pas komen, maar met welk regt, vraagt spr., voert het ministerie zulk een beweren, dat in geen tijd, noch in eenig land ooit beweerd is geworden? Met het gevoelen der meerderheid, uitgedrukt in het voorloopig verslag omtrent de wet op het onderwijs, is hij het eens, dat Christelijk godsdienstige beginselen een der hoofdelementen van het openbaar lager onderwijs moeten uitmaken; dat de grondwet daaraan geen hinderpaal in den weg legt, want dat de eerbiediging van ieders godsdienstige begrippen, in het 2de lid van art. 194, niet in dien zin mag worden uitgelegd, alsof geheele terzijdestelling dier begrippen bedoeld worde.

Ad II doet spr. opmerken, dat de verloochening van het Christelijk beginsel is tegen den geest van de meerderheid der volksvertegenwoordiging, hetgeen reeds een vermoeden geeft dat het is tegen den geest der natie. Maar spreker zal bovendien enkele getuigen oproepen buiten den kring der Kamer. Hij doet een beroep op hetgeen verleden jaar in de vergadering der maatschappij tot Nut van 't Algemeen is voorgevallen, en wijst op de menigte krachtige stemmen, welke zijn opgegaan tegen de terzijdestelling van het Christendom; hij wijst ook op het gevoelen van een' landgenoot, die gedurende 25 jaren lang, met zulk een goed gevolg als schoolopziener is werkzaam geweest, op den heer *van Swinderen;* voorts op een ander geacht landgenoot, met wien spr. anders niet volkomen overeenstemt, den hoogleeraar *Hofstede de Groot;* op zinsneden uit allerlei dagbladen van verschillende rigting; op de natie in hare historische eenzelvigheid; op de natie in haar geheel, vooral op de minvermogenden, en op de natie in betrekking tot de zoogenoemde kleine partij, waartoe spreker behoort, en welke partij spr. karakteriseert als » de vromen" bij uitnemendheid.

Ad III, doet spr. o. a. opmerken, hoe het Huis van Oranje de souvereiniteit verworven en verdiend heeft door de liefde van het volk; hoe de leus was: verdediging van het Protestantismus, handhaving der onafhankelijkheid van het Vaderland; hoe de hand gereikt werd aan alle verdrukten, niet alleen Protestanten, maar ook Katholijken; hoe prins *Willem I* den religievrede wilde op Christelijken grondslag, terwijl thans het ministerie wil *appaisement*, met verzaking van Christelijke beginselen.

Ad IV zegt spr. dat de politiek van dit Ministerie en het be-

(*) Het verslag omtrent het regeringsverslag van den staat der Westindische koloniën over 1851.

ginsel dat het bij het onderwijs wil doen zegevieren, in strijd is met het koninklijk programma, hetwelk leven aan dit Kabinet gaf.

De *minister van binnenlandsche zaken* beantwoordt den spr. en geeft daarbij zijn leedwezen te kennen, dat hij het Christelijk beginsel thans in discussie heeft gebragt. Z. exc. ontkent, dat het Ministerie ontrouw is geworden aan zijne beginselen en homogeen is met het vorig ministerie. Dit kabinet heeft bij zijn optreden gezegd voor eene getrouwe naleving der Grondwet te zullen zorgen. In alle handelingen straalt dit voornemen der Regering door, en zoo is dit ook bij de laatst door haar voorgedragen wet op het onderwijs, terwijl later bij de behandeling der nieuwe wet zal blijken, dat zij de behoefte der natie niet uit het oog verloren heeft. — De heer *Groen* vroeg of de Nederlandsche natie dan geene Christelijke natie is? Z. exc. antwoordt daarop: *ja* en *neen.* Wij zijn zonder twijfel eene Christelijke natie, èn naar de geschiedenis èn naar de getalsterkte. Maar of zij in het *staatkundige* eene Christelijke natie is, daarop antwoordt de minister: *neen;* de Grondwet bepaalt veeleer, dat alle gezindheden gelijke regten hebben, en dat zij *allen* aanspraak op gelijke bescherming hebben. Volgens den eisch der grondwet mag dus de Regering niet uitsluitend op de *Christelijke* belijders letten. Voor het overige meent z. exc. ook, dat niemand hier is, die der jeugd geene beginselen van deugd en Godsdienst op de school zou willen doen inprenten, maar, naast het beginsel van vrijheid van bijzonder lager onderwijs, zooals ieder dit naar zijne gezindheid verkiest, is ook teregt begrepen dat er eene openbare school moet zijn, doch die moet dan ook zóó ingerigt zijn, dat die open zij voor de verschillende gezindheden, waaraan het Christelijk onderwijs niet dienstbaar kan gemaakt worden.

De heer *Groen van Prinsterer* beantwoordt den minister en voorspelt, dat de Regering ten aanzien van deze gewigtige aangelegenheid, het wegnemen van het Christelijk beginsel bij het onderwijs, bij de natie zal vinden een' *onbedwingbaren tegenstand.*

De heer *de Brauw* meent, dat het zijn nut kan hebben, zijn gevoelen over deze aangelegenheid kenbaar te maken; ook al is de wet op het onderwijs niet aan de orde. Zijn gevoelen is, dat het Christelijk beginsel op de lagere school onvermijdelijk noodzakelijk is, omdat de Ned. natie, wat ook de minister er van zegge, is eene Christelijke natie. Spr. bekent, dat het hem leed heeft gedaan, dat de minister de vraag, of de Ned. natie is eene Christelijke natie, heeft beantwoord met *ja* en *neen*, ja in getal, neen staatkundig.

»Hoe!, vervolgt spr., is er tusschen dat ja en dat neen niets? Maakt alleen het cijfer of de grondwet het Christelijke of niet-Christelijke van eene natie uit? Neen! ons volk is Christelijk in merg en been; de geheele geschiedkundige ontwikkeling van ons volk, van vroegeren en van lateren tijd, deszelfs beschaving, ja de geheele tegenwoordige toestand is een gevolg van en berust geheel op het Christendom.

»Staatkundig, zegt de minister, is de Nederlandsche natie geene Christelijke natie. Maar ik vraag den minister, waar dit in de grondwet te lezen staat, en het moest er geschreven staan indien zulks daaruit moest worden afgeleid. Indien de grondwetgever de pretensie had om de Nederlandsche natie staatkundig tot eene niet-Christelijke natie te maken, dan, waarlijk, moest zoo iets in de grondwet geschreven staan. Of is het Christelijk beginsel, dat in de natie leeft, in het oog van den minister staatkundig verdwenen, omdat de grondwet gelijke bescherming verleent aan alle gezindheden? Immers neen, want het Christelijke van ons volk bestaat onafhankelijk van de grondwet.

»Is dit het geval, dan is de vraag, hoe gij het Christelijk element, dat bestaat niettegenstaande uwe grondwet, niettegenstaande uw beweren, zult handhaven in uwe scholen, eene kwestie van vorm. Kunt gij dit dan niet doen door het onderwijs op de openbare scholen voor Christelijke en niet-Christelijke gezindheden, te gronden op het Christelijke in de natie, welnu, dan moet gij komen tot eene splitsing van die scholen ten behoeve van die gezindheden in den lande. Dan ten minste bewaart gij voor de groote meerderheid der natie het Christelijk element, dan ten minste zult gij het Nederlandsche volk niet plaatsen buiten die Christelijke sfeer, waarin Gode zij dank, de Europesche natiën leven en den grond harer beschaving en ontwikkeling gevonden hebben.

»Eene Christelijke opvoeding, heb ik den minister hooren zeggen, is op de openbare scholen onmogelijk.

»Onmogelijk! Maar tot heden heeft die Christelijke opvoeding op de openbare scholen bestaan, overal, in het geheele land, al was er dan ook in later tijd menigerlei bezwaar aan verbonden. Waar is dus, mag ik vragen, de onmogelijkheid? Neen, indien men, zoo als de minister heeft erkend, de opvoeding niet kan afscheiden van het onderwijs, — indien het leeren: »God en zijn naasten lief te hebben," opvoeding is, dan is ook Christelijke opvoeding mogelijk, want die opvoeding moet op dat beginsel gegrond zijn. In Nederland is dit het eenige mogelijke."

De *minister* geeft toe, dat de Ned. natie is eene Christelijke natie, en dankt er God voor, maar het geldt hier eene kwestie van staatsregt. Volgens de grondwet zijn wij geene Christelijke natie; daarvan leveren artt. 164, 165 en 166 der grondw. het onwedersprekelijk bewijs.

Nadat de heer *de Brauw* tegen dat beweren andermaal protest heeft aangeteekend, worden de algemeene beraadslagingen gesloten.

Hierop komt in behandeling art. 82 (traktementen en verdere belooningen der hoogleeraren te Leiden enz. *f* 91,554.60).

De *minister van binnenlandsche zaken* heeft voorgesteld dezen post met *f* 2800 te verhoogen, ten einde aan de hoogeschool te Leiden een' afzenderlijken leerstoel te vestigen èn voor de Nederlandsche taal en letteren èn voor de vaderlandsche geschiedenis.

De heer *van Hoëvell* heeft daarentegen een amendement voorgedragen om den oorspronkelijken post te behouden en dus de voorgestelde verhooging te doen vervallen, welk amendement, nadat daarover eene langdurige beraadslaging heeft plaats gehad is aangenomen met 35 tegen 29 stemmen.

(*Voor:* de heeren *van Bosse, Luyben, Dommer v. Poldersveldt, van der Veen, Thorbecke, Westerhoff, Sloet tot Oldhuis, Zijlker, van Akerlaken, Taets van Amerongen, Nolthenius, van der Poel, van Zuylen, de Poorter, Bots, van Nispen, Hengst, Storm, Dullert, de Lom de Berg, Kien, van der Linden, Meeussen, Beens, van Eck, Meylinck, Sander, de Limpens, Storm van 's Gravesande, Reinders, ten Cate, Jespers, van Hoëvell* en *Anemaet.*)

Art. 83 tot 95 worden hierop achtereenvolgens goedgekeurd en daaronder ook de posten voor *de hoogeschool te Groningen*, uitgetrokken ten bedrage van *f* 72.930.

Nu volgt het amendement van den heer *van Hoëvell*, om een nieuw art. 95*a* vast te stellen, tot tijdelijke tegemoetkoming aan onderwijzers en onderwijzeressen bij de lagere scholen ad *f* 15,000.

Over dit amendement wordt door den voorsteller en onderscheidene leden het woord gevoerd. De minister verklaarde zich niet tegen het amendement als credietpost. Desniettemin werd het amendement *verworpen* met 37 tegen 28 stemmen.

Hiermede is de geheele afdeeling: onderwijs, *afgeloopen.*

De zitting is daarna gescheiden tot morgen.

Zitting van Zaturdag den 1sten December.

Aan de orde is de voortzetting der beraadslagingen over hoofdstuk V (*Binnenlandsche zaken*).

Bij art. 122 van de zevende afdeeling (voortzetting en voltooijing van het onderzoek naar de geologische gesteldheid van Nederland, enz.) zegt de heer *Sloet tot Oldhuis*, dat er thans door de ontbinding van de commissie van onderzoek in deze eene jammerlijke vertraging in de zaak plaats heeft; hij vraagt of de akademie van wetenschappen reeds rapport over deze zaak heeft uitgebragt, en zoo niet, of dan de minister aan de akademie wil verzoeken, om zich met haar verslag te willen haasten.

De *min. van binnenl. zaken* herinnert den loop der zaak. Het ontslag der commissie is alleen verleend op uitdrukkelijk verzoek van al de leden der commissie. Toen heeft de Regering de zaak in handen der akademie van wetenschappen gesteld; deze heeft eene commissie benoemd, die met hare taak heeft aangevangen. Z. exc. had gehoopt, het rapport der commissie vóór de indiening der begrooting te ontvangen en dan eene verhooging der som die nu op slechts *f* 1000 is uitgetrokken, voor te dragen; het was echter niet mogelijk, het rapport vóór dien tijd in gereedheid te brengen, doch de commissie is met ijver werkzaam.

De heer *Thorbecke* had gewenscht dat de minister de commissie had laten bestaan, tot dat hare taak door anderen behoorlijk was opgevat. Hij ziet voorts niet in, hoe het advies der akademie de zaak verder zal brengen. De nu uitgetrokkene som van *f* 1000 doet hem vooronderstellen, dat ook de minister een' langen stilstand ten deze voorziet.

Bij art. 132 van de negende afdeeling (Bijdrage aan de maatschappij van weldadigheid *f* 130,000) zegt de *minister*, in antwoord op eene vraag van den heer *ter Bruggen Hugenholtz*, dat de reden waarom eene verhooging van *f* 30,000 noodig is, daarin is gelegen, dat de gemeentebesturen niet meer bijdragen in de kosten van verpleging van bedelaars. Die som strekt ook tot regularisatie der zaken van verloopen jaren.

Bij de XIIde afdeeling (telegrafie) dringt de heer *Dommer van Poldersveldt* aan op de vestiging van een telegrafen-bureau te Nijmegen, waarop de *minister* antwoordt, dat het bestaande verschil weldra vereffend zal zijn, en de ingezetenen van Nijmegen spoedig in het bezit van eene telegrafische gemeenschap zullen komen.

De overige artikelen van dit hoofdstuk maken geen onderwerp van beraadslagingen uit. Ten slotte wordt het geheele hoofdstuk V (*Binnenl. zaken*) in stemming gebragt en met algemeene stemmen *aangenomen.*

Hierop komt aan de orde hoofdstuk VI (*Hervormde Eeredienst*), waarover thans de discussiën geopend worden.

Al de afdeelingen en onderdeelen worden achtereenvolgens, na korte woordenwisselingen over enkele artikelen, aangenomen.

Bij de beraadslaging over de afdeeling pensioenen, vestigt de heer *Zijlker* er de aandacht op, dat er vroeger reeds gewezen is op de ongelijkmatigheid der pensioenen van de predikanten. Hij herinnert aan de toen gehouden deliberatiën. Spr. dringt aan op eene regeling dier pensioenen bij de wet, dan zal de onregelmatigheid en de klagten over onbillijke verdeeling ophouden.

De *minister* voor de zaken der Herv. eeredienst zegt, het rapport der commissie over deze zaak te zullen afwachten, welk verslag, volgens mededeeling van den heer *van Bosse*, binnen kort zal worden uitgebragt.

De beraadslagingen worden hierop gesloten en hoofdstuk VI *aangenomen* met 51 tegen 7 stemmen.

(*Tegen:* de heeren *Storm, Dullert, van Eck, Reinders, Hengst, Westerhoff* en *van der Veen.*)

Thans worden de algemeene beraadslagingen geopend over Hoofdstuk VII (*Roomsch-Katholijke eeredienst*) en wordt tusschen den heer *Thorbecke* en den minister voor de zaken der R.-Kath. eeredienst de vraag besproken, of overeenkomstig de wet op de kerkgenootschappen, de Koninklijke goedkeuring noodig is voor het algemeen reglement voor de parochiale kerkbesturen.

Het geheele hoofdstuk, in stemming gebragt, wordt *aangenomen* met 53 tegen 7 stemmen. (*Tegen:* de heeren *Reinders, Hengst, Westerhoff, v. d. Veen, Storm, Dullert* en *v. Eck.*)

Aan de orde zijn thans de algemeene beraadslagingen over hoofdstuk VIII (*Departement van Marine*).

De heer *Hugenholtz* moet verklaren dat, zoo hij niet beter wordt ingelicht, hij tegen dit hoofdstuk stemmen zal, omdat de begrooting op een stelsel rust, dat, naar zijne overtuiging, niet ten uitvoer kan worden gelegd.

Hij wil gaarne aannemen, dat Nederland, waar het de verdediging van het Vaderland geldt, gedurende eenige jaren een aantal millioenen kan toestaan, maar hij wijst er toch op, dat alsdan in staat van vrede de krachten des lands worden uitgeput. Hij weet wel, dat er velen zijn die alleen vragen, wat de Staat eigenlijk noodig heeft, waarover dan veel valt te twisten, maar naar zijne meening is het wel degelijk de vraag: hoe men in de behoefte kan voorzien.

Het geldt hier niet eene begrooting voor een of twee jaren, maar wel eene die op een stelsel steunt. Volgens dat stelsel, moet de begrooting voor marine, met inbegrip van Indië, jaarlijks tot 12 millioen stijgen. Nu doet hij uitkomen, dat hij in menig opzigt met den minister omtrent het aangenomen stelsel verschilt, en dat de berekeningen, die daarop steunen, naar zijn oordeel ook falen.

Hij erkent al het moeijelijke om een stelsel aan te nemen en om uit te maken wat een Staat noodig heeft, ook in verband met zijne koloniën. Maar hij toont tevens aan, dat, als men eens het getal schepen heeft, dat de minister zich heeft voor oogen gesteld, dat men dan ze ook moet gebruiken, of men loopt gevaar dat ze, zoo als vroeger, in de dokken verrotten of op de helling liggen. Hij zou dus wel een ander stelsel nopens het getal en den aard der schepen wenschen aangenomen te zien, terwijl zijns bedunkens de zeemagt, die hij bedoelt, in tijd van oorlog veel meer nut zou kunnen aanbrengen.

Hij weet het, algemeen wordt gezegd en ook in de stukken van den minister komt het voor, dat de marine in diep verval is; dat zij in een' gezonken staat verkeert; dat uitgaven en opofferingen worden gevorderd, om de marine op te beuren. Inderdaad, het is voor een Nederlandsch hart grievend dien galm te moeten hooren. En ware dit geheel het geval, dan zou men verpligt zijn, om, hoe spoediger des te beter, in twee of drie jaren dien toestand te veranderen. Hij ziet dat verval echter niet zoo zeer in; hij vindt het niet bij het personeel: het korps officieren is kompleet, alleen in staat van oorlog zou auxiliaire hulp noodig zijn. Aan de behoefte, in de laatste jaren gevoeld, van manschappen en onder-officieren, wordt zooveel mogelijk voldaan. Wat de activiteit aangaat: wij tellen op dit oogenblik nog ruim 6000 man. De minister stelt zich een getal van 6400 voor. Eene vroegere staats-commissie berekende het op 5500. Wij hebben dus een middencijfer, zoodat ook daarin geen bewijs voor het verval der marine gelegen is. Wat de schepen aangaat, de minister erkent zelf in de stukken, dat zij aan de vereischten van goede oorlogsschepen voldoen, wat de bewapening als anderzins aangaat. Op de werven is het diep verval ook niet van toepassing.

Ten opzigte van het materiëel erkent hij, dat er eenige achteruitgang is, maar niet zoo aanzienlijk als men opgeeft. Het moest, volgens de laatste organisatie, 28 millioen representeren. Volgens de opgave des ministers, bezit het nog een kapitaal van $23\frac{1}{2}$ millioen. De achteruitgang in het materiëel bedraagt dus $4\frac{1}{2}$ millioen. Let men nu op de gedane aanvrage, dan komt men tot de slotsom, dat er $\frac{1}{4}$ tot aanvulling en $\frac{3}{4}$ tot uitbreiding gevraagd wordt; met andere woorden, 4 millioen tot herstel en 12 à 13 millioen tot uitbreiding der marine.

Spr. waarschuwt hierop tegen eene te groote opdrijving van uitgaven, die later moeijelijk weder zijn in te krimpen; verklaart plegtig, dat niemand meer achting voor den persoon des ministers hebben kan dan hij, zoodat, moet hij tegen dit hoofdstuk stemmen, dit alleen daaruit ontspruit, dat hij met den minister in gevoelen verschilt en vooral omdat hij vreest, dat op den tegenwoordigen tijd om uitgaven te verhoogen, eene reactie volgen zal, die dan op de marine weder zou nederkomen. Ook hij wil intusschen eene goede regeling; ook hij wenscht dat men goede grondslagen aanneme. Hij hoopt dat het den minister zal gegeven zijn eene geheele en krachtige marine daar te stellen, waardoor hij de dank van het korps zee-officieren en de dankbaarheid van Nederland zou deelachtig worden.

De *minister van marine* is aan het woord, doch wegens het vergevorderde uur wordt het vervolg der beraadslagingen bepaald op aanst. Maandag.

Bij Kon. boodschap van den 28sten Nov., is aan de Tweede Kamer ingezonden een wets-ontwerp tot verhooging van hoofdstuk V der staatsbegrooting voor 1855 (subsidie ten behoeve van de maatschappij van weldadigheid). Ten einde het bestuur dier maatschappij, in afwachting van hetgeen nader ten aanzien dier instelling zal worden besloten, in staat te stellen hare zaken gaande te houden en in de verzorging der koloniale bevolking te voorzien, — wordt, krachtens dat wets-ontwerp, aan de 9de afdeeling van gemeld hoofdstuk der begrooting, toegevoegd een artikel van den volgenden inhoud: »Artikel 137*a*. Subsidie aan het bestuur der maatschappij van weldadigheid, ten einde hare zaken gaande te houden en in de verzorging der koloniale bevolking te voorzien", ter somma van »*f* 100,000.00".

Blijkens de memorie van toelichting, heeft het bestuur der maatschappij aan de Regering te kennen gegeven, »dat de duurte der levensmiddelen en der grondstoffen, en de mindere winst op de in de koloniale inrigtingen vervaardigde koffijzakken, dan waarop het bestuur had gehoopt, op den geldelijken toestand der maatschappij zoodanigen ongunstigen invloed hebben uitgeoefend, dat de voordeelen, uit de genomen maatregelen ontstaan, dien niet hebben kunnen opwegen, en dat bij gebreke van andere middelen, het bestuur in de onvermijdelijke noodzakelijkheid gebragt zou worden zijn beheer neder te leggen, indien het niet door verhooging der bedongen bestedingsgelden of langs anderen weg, voortdurend eene hoogere bijdrage van de Regering erlangde dan bij de overeenkomst tusschen de Regering en de maatschappij, van den 19den Junij 1843, is bedongen.

Het toestaan van zoodanige *blijvende* verhooging zou ten gevolge hebben eene vermeerdering der geldelijke offers door den staat aan de maatschappij te brengen; eene vermeerdering, waartegen de Regering gehoopt had te zijn gewaarborgd door de bepalingen der overeenkomst van 1843.

De Regering heeft gemeend zoodanigen maatregel niet te mogen voorstellen, alvorens een opzettelijk onderzoek had doen blijken, dat hij in het belang van den Staat onvermijdelijk was. Zij heeft, ook met het oog op de onderscheiden in deze gewigtige zaak betrokken belangen, gemeend dat onderzoek aan eene staatscommissie te moeten opdragen.

Die commissie is benoemd bij kon. besluit van den 13den November en bestaat uit de heeren mr. *W. L. F. C.* ridder *van Rappard*, oud-minister van financiën, lid van de Tweede Kamer, als voorzitter: *H. van Beeck Vollenhoven*, lid van de Eerste Kamer, mr. *J. Dirks* en *S. Blaupot ten Cate*, leden van de Tweede Kamer, en mr. *E. J. H. Borret*, lid van den Raad van State, als leden; en jonkheer mr. *H. J. van der Heim*, commies-griffier bij de Eerste Kamer, als secretaris.

Hare taak is te onderzoeken of er middelen zijn, waardoor het in stand blijven der maatschappij en koloniale inrigtingen, hetzij op den tegenwoordigen hetzij op vereenvoudigden voet, hetzij met opheffing van sommige dier inrigtingen, zonder vermeerdering der bij de bestaande overeenkomst bedongen betalingen, kan worden verzekerd; — of die vereenvoudiging tot opheffing door het bestuur der maatschappij zullen kunnen worden tot stand gebragt; of indien dat bestuur tot dit een of ander niet kan overgaan, de instandhouding der koloniale inrigtingen, hetzij in haren tegenwoordigen toestand, hetzij zooveel doenlijk vereenvoudigd, hetzij met opheffing van sommige dier inrigtingen, in het belang van den Staat raadzaam zij, en, des ja, of het dan meer wenschelijk zou zijn het beheer der koloniale inrigtingen van staatswege over te nemen, dan wel aan het bestuur der maatschappij gelden te verstrekken boven de thans bedongen betalingen; welke maatregelen, indien die overneming het meest wenschelijk werd geacht, zouden worden vereischt om haar, met het oog op de onderscheidene in de zaak betrokken belangen, op de meest geleidelijke wijze tot stand te brengen; en op welke wijze en onder welke voorwaarden, indien het verstrekken van meerdere gelden dan de thans bedongen betalingen raadzaam werd geacht, dit best zou kunnen geschieden, ook met het oog op het uit den aard der zaak steeds afwisselende der jaarlijksche uitkomsten van het geldelijk beheer der maatschappij.

Het spreekt inmiddels van zelf, dat die commissie eenen redelijken tijd behoeft ter volbrenging harer taak.

De behoefte aan gelden is intusschen bij de maatschappij zóó dringend, dat haar bestuur herhaaldelijk heeft verklaard, dat de afloop van een in te stellen onderzoek niet zonder buitengewone geldelijke bijdrage kan worden afgewacht, daar, zonder spoedige hulp, de zaken niet kunnen worden gaande gehouden.

Het verzoek om blijvende voorziening ging dan ook vergezeld van dat, om, onafhankelijk van de beschikking op het eerste te nemen, eene som van *f* 140,000 te erlangen, die, volgens berekening, tegen het einde van 1855 p. m. te kort zoude komen.

Zonder in den tegenwoordigen stand der zaak het voorstel te willen doen om voormeld tekort van staatswege aan te vullen, is de Regering echter van oordeel, dat het raadzaam is voor te komen dat de zaak, hangende het onderzoek, uit haar geheel gerake, zoo als het geval zou zijn, indien het bestuur der maatschappij gedrongen werd zijn beheer neder te leggen.

Daartoe wenscht zij over eene som van *f* 100.000 te kunnen beschikken, waarvan echter niet meer aan de maatschappij zal worden verstrekt dan voor het gaande houden der zaken onmisbaar zal worden bevonden.

Te *Groningen*, bij de Erven C. M. VAN BOLHUIS HOITSEMA.

Kersies Hillech. Wilkens, Liverp.; *Bakker* Reina, Ipswich; *de Zeeuw Bagges* Thetis, Bergen; voor den wal *v. d. Laan* Tweelingen, St. Ubes.
BROUWERSHAVEN 1 Dec., *Kuyk* Kaap Hoorn, Bat. n. Rott.
VLISSINGEN 29 Nov., *Tap* Maria Beerta, Londen; *Harding* Alida, Gothenburg.
BATAVIA 24 Sept., *Fokkens* Gen. de Steurs, Soerab., 3 Oct. n. Rott. vertr.; — 4 Oct. *Meijboom* v. Oldenbarneveldt, Callo; — 5 *Glazener* Egmond en Hoorne, Cheribon; *Haasnoot* Albatros, Tagal; — 7 *Ruige* Stad Leyden, Panaroekan; — 6 *Muntendam* Corn. Mathilda, Rott.; — vóór den wal 7 Oct., *Zeijlstra* Koning Willem III, Amst.
STRAAT SUNDA 14 Sept., *Haagsma* Doctrina et Amicitia, n. Amst., 21 *Breuning* Scheven. en 22 *Pesant* Ridderkerk, n. Rott., alle 3 v. Bat.
SAMARANG 23 Sept., *Berk* Jac. Christ., *van Eyk Menkman* Koning Willem II, 24 *Kleinenberg* Anna, 25 *Oudshoorn de Grooth Stiffry* Wilh. Cath., 28 *van Hoogenstraten* Jonge Jan, 1 Oct. *van Beest Holle* J. C. Schotel, Batavia.
SOERABAYA 5 Sept., *v. Olst* Mathilde, Bat.; *Detering* Elise Henr., Newc.; — 11 *Deterding* IJstroom, Bat.; — 14 *Rademaker* Amstel, Amst.; — 21 *Hazewinkel* Piet Hein en 24 *Vonk* Vier Gebroed., Bat.; *Hazewinkel* Bernh. Hert. v. Saksen Weimar, Samar.; — 25 *Doornbos Borchers* Adolf v. Nassau, Adalaïde; — 27 *v. Wachtendonk* Jacoba Helena, Batavia.
CHERIBON 22 Sept., *Koekeles* Zwerver en 24 *Uitermark* Zwaluw, Bat.
PASSAROEANG 24 Sept., *Surie* Almonde en *Giezen* Koning Willem III, Soerabaya.
PATJITAN 21 Sept., *Ouwehand* Susanna Elisab., Bat.
PROBOLINGO 25 Sept., *Bakker Gzn.* Oostindia Paket, Soerab.
TJILATJAP 28 Sept., *v. d. Kolff* Julia, Bat.
SINGAPORE 11 Oct., *van Boven* Minerva, Swansea; — 19 *Kruisinga* Bosphorus, Amoy.
St. HELENA 5 Oct., *le Seur* Gouv. Gener. Rochussen, Bat. n. Amst.
KONSTANTINOPEL vóór 19 Nov., *Mulder* Gesina, Newyork.
ALEXANDRIAE 13 Nov., *Lion* Louisa Prinses der Nederl., Konst.
TRIEST 29 Nov., *Poel* Maria Catharina, Amst.; — 1 Dec. *Klein* Abeona, Rott.
MESSINA 21 Nov., *Schade* Margaretha, Newc.
ROUAAN 27 Nov., *Oldenburger* Geppina, Rott.
LONDEN 26 Nov., *Scherpbier* Jeltina en 29 *Schut* Jacob Synes, Koningsb.
Bij PORTLAND 27 Nov., *Hilbrands* Anna, Surin. n. Amst.
PLYMOUTH 26 Nov., *Leisler* Eendragt en 28 *Wilmink* Hermanna Wilmink, Rott.
FALMOUTH 27 Nov., *Koster* Argo, Koningsb.
Bij PENZANCE 27 Nov., *Wijgers* Joh. Hermanus, Livorno n. Amst.; *Jonker* Zwaanette, Seville n. Hamburg.
PEMBRY 27 Nov., *Ouman* Anna Digna, Rott.
BRUNSHAUSEN gepasseert 30 Nov., *Meijer* Henriette, v. Londen.
BREMERHAVEN 29 Nov., *Albers* Sara, v. Newc.; *Foelders* Hortensia, v. Gothenb.; *Tjarks* Henriette, v. Dundee; *Wijkmeijer* Anna, v. Grangemouth; — 30 *Stenger* Anna Margaretha Adriana en *de Groot* Lucas Wildervank, beide v. Grangemouth.
KOPPENHAGE 28 Nov., *Hoekstra* Eendragt, Rouaan.
SWINEMUNDE 28 Nov., *Brons* Juff. Ellegonda, Wick; — 29 *Schaap* Margaretha, Amst.
DANTZIG 28 Nov., *Freij* Annegiena, Amst.; *Boetje* Jonge Bouke, Koppenh.; *Douwes* Klasina Maria, Norrköping.
PILLAU 27 Nov., *Wumkes* Aliance, Rott.; — 29 *Mewes* Margaretha, Hamburg.
In DE GROOTE BELT 26 Nov., *Peper* Fenneg., Hamb. n. Holbeck.
HOLTENAU 27 Nov., *Brouwer* Hoop, Greenaae n. de Elbe.
RENDSBURG 27 Nov., *Heins* Bouwina en *Heins* Hendrika, beide Grenaae n. Bremen; *v. d. Staer* Maria, Hobroe, *Schaaf* Joh. Jacoba, Koppenh., beide n. Altona; — 28 *Waterborg* Karsiena, Randers n. Frederikst.; — 29 *de Boer* Jantina Petronella, n. Bremen, *Schoemaker* Tweeling, n. Holland, beide Randers; *Pieper* Augusta Frederika, Kiel n. Hogesand.

Vertrokken.

AMSTERDAM 29 Nov., *Jaski* Anna en Elise, Bat.; *de Jong* Mina, Newc.; — 1 Dec. *Mulcke* Hillechiena, Koppenh.
BROUWERSHAVEN 28 Nov., *van Calcar* Helena Christ., Akyab.
BATAVIA 8 Sept., *Tuk* Nieuw-Holland, Amst.; — 9 *Meermans* Amerika, Rott.; — 10 *Sandberg* Bellatrix, 12 *Kerkhoven* Doggersbank, 13 *Kooy* Pollux en 16 *Crap Hellingman* Agatha, Amst.; — 2 Oct. *Overgaauw* Johanna Maria, Rott.; — 3 *Herderschee* Louisa Maria en *Boulet* Adelaar, Amst.; — 4 *Rijken* Julie, 5 *Hoeksma* Gouv. Generaal Duymaer van Twist en 6 *Parlevliet Jz.* Gener. v. d. Bosch, Rott.; — 10 *de Boer* Dionysia Cath., Amst.; *Coening Meijer* Jan Schouten, Nedl.
SAMARANG 27 Sept., *v. d. Putte* Maria Elise en 28 *Hofstee* Wassenaar, Soerabaya.
WIJNKOOPERSBAAI 24 Sept., *Gorter* Joh. Maria Christ., Amst.
TJILATJAP 27 Aug., *Buijs* Henriëtte Geertr., Amst.; — 28 *Crevecour* Koophandel, Rott.; — 29 *de Wijn* California en 9 Sept. *Borchers* Lewe van Aduard? [illegible]enstein, Amst.
St. HELENA 7 Oct., *Hofker* Zaanstroom, Amst.
TRIEST 24 Nov., *v. d. Bos* Alberdina Tjetskina, Antw.; — 26 *Leeuw* Cornelia, Queenstown.
NAPELS 16 Nov., *Dokman* Gesina Wilhelmina, Konst.; *Doornbosch* Jacobina Wija, Anw.
BORDEAUX 28 Nov., *Korte* Hendrika Margar., Glasgow.
FALMOUTH 29 Nov., *Bragt* Lucretia, Dordrecht.
BREMERHAVEN 30 Nov., *Rozema* Engel. Jantina, n. Horumersiel.
ODENSE 24 Nov., *Koning* Jonge Willem. n. Holland.
MALS 25 Nov., *Deen* Gesina Elsina en *Klein* ......, Schiedam.
MEMEL 24 Nov., *Mulder* Afina Agatha, Rott.; 25 *Sprik* Alida, Halte.

Zeilklaar.

LONDEN 29 Nov., *Bart* Eefka Maria, n. Rotterdam.

In lading.

BATAVIA 9 Oct., *v. d. Meijden* Macassar en *Visser* Copernicus, Amst.
LONDEN 29 Nov., *Jager* Zwaantje Elisabeth, n. Rott.; *de Jonge* Roelfina; [illegible] en *Scherpbier* Jeltina, Amsterdam.
LIVERPOOL 28 Nov., [illegible] Sophia Klasina, Triest.

GRONINGEN, 3 Dec. Heden avond zijn alhier voor deze stad gearriveerd het nieuwgebouwde schoonerschip *de Zwerver*, groot p. m. 120 last, kapit. *R. Schut*, van Sappemeer, gebouwd op de werf van den heer *J. Hooites*, te Hoogezand, en het nieuwgebouwde schoonerschip *Martha*, groot p. m. 112 last, kapit. *J. Hes*, van Veendam, gebouwd bij *M. Kroese*, te Hoogezand.
ZOUTKAMP, 3 Dec. Binnengekomen 3 Nov., *Reijer* Jacob. Begem., v. Newcastle.
Zeilklaar 2 Dec., *Scholtens* Hillegina Scholtens, n. Londen.
DELFZIJL, 30 Nov. Binnengekomen 28 Nov., *Jacobs* Stad Leer, v Emden; — 30 *Schoon* Jacobus Cornelius, v. Halte.
Vertrokken 28 Nov., *Oetzes* de Hoop en *Pronk* Geertruida, beide n. Emden; — 29 *Boerema* Geziena en *Dirks* 2 Gebroeders, beide op avont.; — 30 *de Vries* 5 Gezust. en *Boerema* Kleine Julia, b. n. Emden.
TERMUNTERZIJL, 1 Dec. Binnengekomen 26 Nov., *Mooi* Grietje Huisman, v. Noorw.; *Prak* Rensina, v. Stettin.
Vertrokken 22 Nov., *van Dijk* Elisabeth, n. Leer.
Zeilklaar 1 Dec., *Beerthuis* Thedina, n. Leer.
HARLINGEN, 1 Dec. Binnengekomen 26 Nov., *Vos* Catharina, v. Frederikst.; *de Groot* Houthandel, v. Christiaansand; *Haijes* Harlingen, v. Londen; *Visser* Vriendschap, v. Frederikst.; — 27 *de Boer* Alida Elisabeth en *Kuiper* 5 Gezusters, beide v. Newcastle; — 29 *Nieting* Catharina, v. Osterrisoer; *Ploeg* Vertrouwen en *Frankena* Bernard en Elize, beide v. Newc.; *Zwaag* Vrouw Ida, v. Memel.

CANTON, 13 October. De schepen Christina, kapit. *H. Kramer*, en Generaal Michiels, kapit. *de Wilde*, zijn met schade te Hong-Kong binnengeloopen.

Gepraaid den 1 Nov., op 49° 30′ N. Br., 6° 40′ W. L., *Besseling* Elsina, v. Amst. n. Livorno. — Den 8 Nov., op 43° 39′ N. Br., 12° 9′ W. L., *Rijntjes* Suriname, v. Amst. n. Suriname.

LIJST DER NEDERLANDSCHE SCHEPEN welke de Sond gepasseerd zijn.

26 Nov. *Brouwer*, Alida, v. Koningsb. n. Antwerpen, m. lijnzaad.
Konter, Jonge Brechtus, v. Koningsb. n. Amsterd., m. lijnz.
Moesker, Herstelling, v. Koningsb. n. Amst., m. lijnz.
Kuitze, Jonge Wigcher, v. Stettin n. Bordeaux, m. hout.
Postema, Gesina, v. Koningsb. n. Antw., m. lijnz.
Duintjer, Catharina, v. Koningsb. n. Termonde, m. lijnz.
Heijenga, Trientje, v. Memel n. Leer, m. hennep.
Douwes, Geerdina, v. Memel n. Amsterd., m. talk.
Addens, Jantje Doornbos, v. Koningsb. n. Rott., m lijnz.
Westers, Antina, v. Koningsb. n. Amst., m. hout.
Dik, Alida Sinninge, v. Stockholm n. Schied., m. rogge.
Roelfsema, Orion, v. Stockholm n. de Maas, m. rogge.
Bakker, Thilda, v. Sundswall n. Shoreham, m. hout.
Scheppers, Fennegiena, v. Stockh. n. Rotterd., m. rogge.
Nieveen, Jacoba Catharina, v. Wisby n. Holland, m. gerst.
Kuiper, Hender. Hillegina, v. Memel n. Holland, m. rogge.
Fijn, Hillechina, v. Norrköping n. Rotterd., m. rogge.
Scherpbier, Remke, v. Stockholm n. Holland, m. rogge.
v. Wijk, Cath. Elizab., v. Stockh. n. de Maas, m. rogge.
Kwint, Margretha, v. Stockh. n. de Maas, m. rogge.
27 —— *Meijer*, Mentor, v. Koningsb. n. Dantzig, m. rijst.
Kammenga, Old Ambt, v. Landscrona n. Holland, m. gerst.
Schaap, Margaretha, v. Amsterd. n. Stettin, m. rijst.
Jager, Jeanne Agatha, v. Rott. n. Koppenh., m. jenever.
Stomp, Antje Jansen, v. Hammerfest n. Koppenh., m. vis.
Schuur v. Knooihuizen, Annech. Bouwina, v. Amst. n. Koppenh., (m. stukgoed.
28 —— *Oldenburger*, Minerva, v. Schied. n. Dantz., m. ijzer.
v. d. Wijk, Francisca, v. Dantz. n. Antw., m. hout.
Dannenberg, Amalia Laura, v. Hartlep. n. Swinem., m. st.k.
Priebee, Gijsbertha Wilhelm., v. Wick n. Stettin, m. harings.
Borgman, Cor. Dasse Victor, v. Stockh. n. Schied., m. rogge.
De Wind den 26 Nov. W.Z.W., W.N.W.; den 27sten N.N.W., N.N.O.; den 28sten N.N.W., W.N.W., W.Z.W.; den 29sten W.N.W.

HANDELSBERIGTEN.

EFFECTEN-BEURS.

AMSTERDAM, 3 *December*.

Nederl. Werkel. Schuld 2½ pCt. 62⅛; Dito 3 pCt. 73¼; Dito 4 pCt. 92⅞. — BELGIE, bij *Rothschild* 2½ pCt. 50. — SPANJE, Onbep. St. 1¼ pCt. 20$\frac{5}{16}$; Dito Binnenl. 6/m. 3 pCt. 33¼. — PORTUGAL, te Londen 3 pCt. 40$\frac{7}{16}$. — RUSLAND, bij *Hope & Co.* 1798 en 1816 5 pCt. 101¾; Dito te Londen 4½ pCt. 87. — OOSTENRIJK, Metall. 6 pCt. 63¼; Dito 2½ pCt. 32¼; Dito rente Amsterdam, 1854 5 pCt. 73; Dito Nation. Metall. 5 pCt. 66¼; Mexik., Onbep. St. 5 pCt. 18⅜.
De beurs was over het algemeen in eene vaste stemming.

Prijs van het Grof Roggenbrood.

GRONINGEN, 3 *December* 1855.
4 Nederl. ℔ 68 cent.

GRAANMARKTEN.

GRONINGEN, 4 *December*.

TARWE.	GERST.	Zw. Voer 40 ℔ f 4,00
Oude 70 ℔ f	Winter 52 ℔ f 6,20	- - 42 - - 4,25
N.Oml.1855 68 - 14,40	- 54 - - 6,70	- - 44 - - 4,50
- - 70 - - 15,10	- 56 - - 7,20	BOONEN.
- - 72 - -	Zomer 54 - - 6,00	Paardeb. f 8,50,75.
- Old. 66 - - 13,10	- 56 - - 6,40	Gr. Erwt. f 10 a f 12,50
- - 68 - - 14,00	Knobbe 60 - - 7,50	Graauwe dito f 10 a f 11,50
- - 70 - - 14,85	- 62 - - 7,90	ZADEN, ENZ.
- - - -	HAVER.	Old. Koolz. f 13 à f 16,60
ROGGE.	Dikke 36 ℔ f 3,65	Oml. dito f 14 a f 17,75
Inl. 64 ℔ f 11,00	- 38 - - 3,95	N. Aveelz. f
- 66 - - 11,50	- 40 - - 4,15	Zomerzaad f 12 à f 15
- 68 - - 12,00	- 42 - - 4,35	G. Mosterdz. f 9 tot f 15
- 70 - - 12,50	- 44 - - 4,55	Lijnzaad f
BOEKWEIT.	- 46 - - 4,75	Dederzaad f 12 à f 14
Gr. Zd. 64 ℔ f 8,55	- 48 - - 4,95	Gr. Gort f 12,50 à f 13
- - 66 - - 8,95	- 50 - - 5,15	Parel dito de 100 ℔ f 16,75 à
- - 68 - - 9,35	W. Voer 36 - - 3,65	f 20.
Zw. - 64 - - 8,25	- - 38 - - 3,90	Raapolie per vat f 57½
- - 66 - - 8,65	- - 40 - - 4,10	
Veen 64 - - 8,15	Zw. - 36 - - 3,55	
- 66 - - 8,55	- - 38 - - 3,80	

Tarwe met weinig handel in een doen. — Rogge niet driftiger. — Boekweit als voren verkocht. — Winter-Gerst weinig in omgegaan, Zomer iets lager afgegeven. — Haver over 't geheel genoegzaam als voren verkocht. — Boonen slap. — Kool- en Zomerzaad bijna niet in omgegaan. — Gort flaauw.

ROTTERDAM, 1 *Dec.* Granen. 141 ℔ Stokholmer Rogge f 400.

AMSTERDAM, 3 *Dec.* Roode Tarwe bij eenige partij f 5 lager, Pools. zonder handel 127 ℔ n. Rijn f 535. — Van Rogge alleen bij gerijf verkocht 120 ℔ o. Pruis. f 405; 120 ℔ jar. dito f 398. — Gerst in een doen, 114, 115 ℔ Deens. f 273, f 276. — Boekweit in een doen, 123 ℔ Nijkerker f 321.

Koolzaad: Noordstrandsch 95 p. vl. — Lijnzaad in een doen; 112 ℔ Pools. f 460. — Raapolie dadelijk en op levering van heden niet williger en tot 4½ uur als volgt: op 6/w. f 59,75; vlieg. f 58,25 a 50; Dec. f 57,50 a f 59,50; Mei f 56.

Lijnolie niet williger; op 6/w. f 44,75; vlieg. f 43,50; Dec. f 42,25 a f 43; Maart, April en Mei f 43,50 a f 44. — Hennepolie op 6/w. f 53,50; vlieg. f 52. — Raapkoeken f 125. — Lijnkoeken f 14 a f 17,50.

LONDEN, 30 *Nov.* De graanmarkt was heden niet druk bezocht, nogthans ging de aanwezige Engelsche tarwe, die echter meerendeels zoo slecht was, dat zij bezwaarlijk konde worden gebruikt, tot prijzen, die Maandag niet te bedingen waren van de hand. In vreemde was matige handel tot de vorige notering. Alle overige granen gingen tot de notering van Maandag slepende af.

AMSTERDAM, 1 *Dec.* Hennep. Sedert ons laatste berigt zijn onderscheidene partijtjes afgedaan. Er is besteed voor Koningsb. lage f 76; pas f 67; Streemel f 64, fijne Riga Poolsche rein f 80; pas f 77, gewone Riga pas f 74 à f 75, heede f 56; Petersb. rein f 76; half rein f 70; Triester P C f 76 à f 79; Venetiaansche P C f 75; O. I. Jute f 48 à f 49.

SCHIEDAM, 1 *Dec.* Moutwijn p. N. vat f 23; jenever f 28,50; Amst. Proef f 29,75.

BOTERMARKTEN.

GRONINGEN, 4 *Dec.* De prijs der boter was heden: 1ste soort f 42½, 2de soort f 40.

LEEUWARDEN, 30 *Nov.* De prijs der boter was heden f 47.

VEEMARKTEN.

GRONINGEN, 4 *Dec.* Heden werd de laatste herfst-veemarkt alhier gehouden. Door het ongunstige weder was de markt schraal voorzien, vetten werden er nog al eenigen gevonden, de prijzen waren van 38 tot 48 cent het Ned. ℔; de verkoop was traag. Door den geringen aanvoer van vroegmelkte, vaalmelkte en tijgkoeijen kon men geen prijs bepalen; schapen met vluggen verkoop, van f 13 tot f 15; jonge levende varkens van f 6 tot f 25, met tamelijken handel; geslagte dito ruim ter markt en vlug verkocht, van f 52 tot f 58 de 100 Ned. ℔.

— Als een blijk van de bijzondere duurte van het rundvee, kan vermeld worden, dat gisteren bij Groningen eene vaalmelkte koe verkocht is voor de aanzienlijke som van f 175.

LEEUWARDEN, 30 *Nov.* De veemarkt was heden wel voorzien, en de handel in alle soorten levendig; ter markt 200 vette-, 400 melk- en kalfbeesten. Vette kalveren weinig aangevoerd; enkele zijn tegen hooge prijzen afgezet. Vette varkens, waarvan de aanvoer ca. 100 bedroeg, blijven steeds op hoogen prijs. Vette schapen werden meer begeerd en duurder betaald; ter markt 400 à 500.

LONDEN, 30 *Nov.* De veemarkt was tamelijk goed voorzien, maar de beesten waren grootendeels van geringe gesteldheid; puike ossen konden zich alleen op den vorigen prijs van 5 sh. à 5 sh. 2 d. per 8 pond souteneren.

ADVERTENTIEN.

De FACULTEIT van Bespiegelende Wijsbegeerte en Letteren zal tot het **afnemen** van het **ADMISSIE-EXAMEN**, bepaald bij Koninklijk besluit van den 4den Augustus 1853, vaceren ZATURDAG den 15den December. Belanghebbenden gelieven zich uiterlijk **den 12den dezer** aan te melden bij den DEKEN der Faculteit,

J. J. P. VALETON.

GRONINGEN, 3 December 1855.

GEWONE
NAJAARS-VERGADERING
van de Vereeniging **HET METALEN KRUIS**, Afdeeling ***Groningen***, op DONDERDAG den 6den December 1855, des avonds te 7 uur, ten Huize van den Koffijhuishouder TEN HAVE, aan de Groote Markt. — In deze Vergadering zal eene **VOORLEZING** worden gehouden.

NB. Het **korps HOORNBLAZERS van het 7de Regement** zal zich op deze VERGADERING doen hooren.

HUWELIJKS-, GEBOORTE- EN STERFBERIGTEN.

*** Getrouwd:

D. J. BOERMA
met
R. A. HOOITES.

HOOGEZAND, 30 November 1855.

*** Heden beviel voorspoedig van eene DOCHTER B. HESSELINK, Echtgenoot van

JB. HESSELINK, AZ.

GRONINGEN, 2 December 1855.

*** Bevallen van eenen *ZOON* J. BOERMA—HEERES.
GRONINGEN, 3 December 1855.

*** Mijne hartelijk geliefde Echtgenoot M. A. HUIJSERS beviel heden van een' ZOON.
GRONINGEN, 3 December 1855.

W. WEGERIF.

*** Heden overleed mijn geliefd Dochtertje CATHARINA MONICA, in den ouderdom van bijna 6 jaren.
DOKKUM, 27 November 1855.

Wed. WARREN — FOCKEMA.

Eenige kennisgeving.

*** Na eene kortstondige, hevige keelontsteking, overleed heden, te *Groningen*, in den ouderdom van ruim 68 jaren, JAN TAMMES TAMMENS, sedert vele jaren Schipper te *Leens*.
LEENS, 29 November 1855.

F. WIERSUM,
Executeur-Testamentair.

*** Heden overleed, na een langdurig lijden, in den ouderdom van 76 jaren, onze innig geliefde Moeder en Behuwdmoeder, Mej. A. R. STARKE, Wedw. van den Heer E. F. ROST, in leven *laatst Predikant te Oosterwolde, in Vriesland.*
GRONINGEN, 2 December 1855.

N. E. ROST.
Uit aller naam.

Eenige kennisgeving.

*** Op den 29sten November 1855 overleed te *Zutphen*, aan de gevolgen eener borstziekte, in den jeugdigen ouderdom van 23 jaren, onze hartelijk geliefde Broeder JOHANNES JODOCUS LICH; diep betreurd door zijne Broeders en Zusters.
GRONINGEN, 3 December 1855.

D. LICH.
Uit aller naam.

Deze is dienende tot algemeene en bijzondere kennisgeving.

*** Op heden ontvingen wij uit *Java* de treurige tijding, dat onze teedergeliefde, brave en eenigste Zoon JOHAN HENDRIK LINDWURM, *Tweede Luitenant der Infanterie*, op den 16den September, in den ouderdom van ruim 25 jaren, te *Djocjocarta* is overleden, tot bittere droefheid van ons en zijne eenigste Zuster.
GRONINGEN, 2 December 1855.

J. N. LINDWURM,
Gepensioneerd Adjudant-Onderofficier,
R. M. W. O. 4de Klasse.
A. B. E. LINDWURM,
geb. ZAHN.

*** Heden werd ik in den diepsten rouw gedompeld, daar het den Almagtige behaagde, na eene langdurige ziekte van mijne zijde weg te nemen mijn' geliefden Echtgenoot TIJS VAN DIJKEN, in den ouderdom van 52 jaren.
Zwaar treft mij dit verlies, hetwelk mijne Kinderen en andere Betrekkingen met mij diep betreuren. Doch wij hopen Gode te zwijgen, wiens doen in alles wijsheid en goedheid is.
WATERHUIZEN, 3 December 1855.

T. WEEMHOF,
Wed. TIJS VAN DIJKEN.

*** Heden overleed ons geliefd eenigst Dochtertje JANTJE TER SPILL, in den ouderdom van ruim zes maanden.
GRONINGEN, 3 December 1855.

HUBBO MARRINK.
LIENA VAN DIJKEN.

*** Bij **R. J. SCHIERBEEK** en verder alom zijn te bekomen:

WOORDEN UIT DEN BIJBEL,
voor elken dag van het jaar 1856,
door Ds. ***M. A. AMSHOFF.*** 16de jaargang, à 25 Cts. ingenaaid; 40 Cts. in carton; 70 Cts. in linnen verguld en koker.

*** Door **S. E. VAN NOOTEN**, te *Schoonhoven*, is op heden uitgegeven en verzonden:

I. VERSPREIDE KINDERVERHALEN
VAN
C. E. van KOETSVELD.
Met 4 fraaije Staalgravuren van SLUIJTER; gebonden in bruin Linnen, met Stempels, à f 1,50.

II. TIENTAL KINDERPREKEN
UIT HET OUDE TESTAMENT,
DOOR
C. E. van KOETSVELD.
Met een Vignet in Staal, gebonden in bruin Linnen, met Stempels, à f 1,50.

Deze nuttige en bevallig uitgevoerde Werkjes kunnen zeker onder de beste **GESCHENKEN VOOR KINDEREN** worden gerangschikt. In alle soliede Boekwinkels zijn ze ter inzage te bekomen.

Voor St.-Nicolaas!

*** Door de Erven **C. M. VAN BOLHUIS HOITSEMA**, te *Groningen*, wordt met het beste succes gedebiteerd:

Kinderwerkjes:

I. *J. J. A. GOEVERNEUR*, **Nieuwe Fabelen en Versjes voor Kinderen.** Met 21 plaatjes. Prijs f 0—90.
IDEM met gekleurde plaatjes f 1—20.
II. *J. J. A. GOEVERNEUR* en *H. ILPZEMA VINKERS*, **Lust en Leerling;** Fabelen, Sprookjes en Vertelsels, voor Hollandsche Jongens en Meisjes. Met 6 plaatjes. Prijs f 0—80.
IDEM met gekleurde plaatjes f 1—00.
III. *J. J. A. GOEVERNEUR*, **De oude Koffer, of een Boek is een groote Schat.** Kleine Verhalen voor jonge Kinderen, eene vreemde Dame naverteld. Met 14 Plaatjes. Prijs f 0—80.
IDEM met gekleurde plaatjes f 1—00.
IV. *A. G. BRUINSES*, **Vertellingen uit de Geschiedenis des Ouden Testaments.** Vrij naar het Engelsch van Miss *LAWRENCE*. Met 15 plaatjes. Prijs f 1—20.
V. ———— **Vertellingen uit de Geschiedenis des Nieuwen Testaments.** Naar dezelfde. Met 8 plaatjes. Prijs f 1—20.
VI. *H. ILPZEMA VINCKERS*, **Rijmen voor de Kinderkamer.** Met 8 plaatjes. Prijs f 0—80.
IDEM met gekleurde plaatjes f 1—00.

*** Door **S. E. VAN NOOTEN**, te *Schoonhoven*, is op heden uitgegeven en verzonden de

ALMANAK
VOOR HOLLANDSCHE
BLIJGEESTIGEN,
voor 1856.
Met Platen. Prijs 60 Centen.

De 5 vroegere Jaarg. (1842—1846) worden afgeleverd, in plaats van f 3, voor...... f 1,25.
Idem de 8 volgende Jaarg. (1847—1854, nieuwe Serie), in plaats van f 4,80, voor.................... f 2,40.
Zoo lang de geringe voorraad strekt.

Kennisgeving,

dat de **Vaart** met het **STOOMSCHIP** *VRIESLAND*, tusschen ***Amsterdam*** en ***Harlingen*** en daarmede in correspondentie staande **diensten** naar ***Leeuwarden*** en ***Groningen***, tot nadere aankondiging **op** en **met den 9den December** zal worden **gesloten.**
Zullende dit jaar dien dag voor het laatst van ***Harlingen*** vertrekken.

*** Ten overstaan van Mr. **J. W. QUINTUS**, Notaris te *Groningen*, zullen, op DONDERDAG den 6den December 1855, des avonds te 7 uur, ten Huize van de Erven E. J. TIDDENS, in het Huis *de Beurs*, te *Groningen*, publiek worden verkocht:

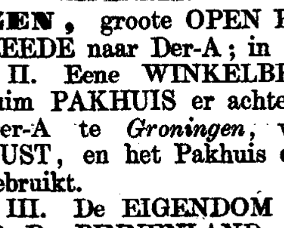

I. Eene ruime **HEEREN BEHUIZING**, get. H, 113, met OPEN PLAATS en TUIN er achter, staande en gelegen in de Brugstraat te *Groningen*, benevens onderscheidene daarbij behoorende **PAKHUIZEN**, groote OPEN PLAATS en VRIJEN GANG of UITREEDE naar Der-A; in onderdeelen.
II. Eene WINKELBEHUIZING, get. H, 104, met een ruim PAKHUIS er achter, staande en gelegen Oostzijde aan Der-A te *Groningen*, wordende de Behuizing door P. J. GUST, en het Pakhuis door G. FABER in huur bewoond en gebruikt.
III. De EIGENDOM van 27½ B. onverscheiden in 38 B., 63 R. BINNENLAND, met het AANDEEL in het INGEDIJKTE POLDERLAND en den KWELDER en AANWAS, gelegen te *Uithuizermeeden*, bij J. JANS, Weduwe E. A. OOSTING, onder beklemming in gebruik, voor eene jaarlijksche huur van f 203,00.
IV. De EIGENDOM van ongeveer 18 B. BEHUISD LAND, *BEIJUM* genaamd, gelegen onder *Zuidwolde*, bij J. W. WOLTERS en Vrouw, onder beklemming in gebruik,

voor eene jaarlijksche huur van *f* 75,00.

V. De EIGENDOM van ongeveer 36 B. LAND, gelegen op *Tjuchum*, onder *Siddeburen*, bij L. J. BLOKZIJL onder beklemming in gebruik, voor eene jaarlijksche huur van *f* 75,00.

VI. De EIGENDOM van ongeveer 2¼ B. LAND, te *Grijpskerk* gelegen, bij den Heer S. K. DE WAARD en Vrouw onder beklemming in gebruik, voor eene jaarlijksche huur van *f* 60,00.

VII. De EIGENDOM van ongeveer 9 B. Behuisd LAND, gelegen te *Oostwold*, Westerkwartier, bij de Wed. G. H. BUIST onder beklemming in gebruik, voor eene jaarlijksche huur van *f* 60,00.

VIII. De EIGENDOM van ongeveer 9½ B. LAND, te *Eppenhuizen* gelegen, bij E. J. BOLHUIS en Vrouw onder beklemming in gebruik, voor eene jaarlijksche huur van *f* 58,00.

IX. De EIGENDOM van 5 B., 53 R., 12 E. LAND, gelegen onder *Uithuizermeeden*, bij D. J. VAN HEUVEL en Vrouw onder beklemming in gebruik, voor eene jaarlijksche huur van *f* 44,75.

X. De EIGENDOM van ongeveer 6 B. LAND, gelegen in den Molenhorn te *Winschoten*, bij H. F. FRANSSENS onder beklemming in gebruik, voor eene jaarlijksche huur van *f* 42,00.

XI. De EIGENDOM van ongeveer 6 B. LAND, gelegen te *Kloosterburen*, bij G. J. LEEUWEMA en Vrouw onder beklemming in gebruik, voor eene jaarlijksche huur van *f* 36,00.

XII. De EIGENDOM van ongeveer 3 B. LAND, mede aldaar, bij L. EISES en Vrouw onder beklemming in gebruik, voor eene jaarlijksche huur van *f* 18,00.

XIII. Een BEWIJS van AANDEEL in den Straatweg van *Groningen* naar *Winsum*, no. 159, groot *f* 500,00.

Alles behoorende tot de nalatenschap van wijlen Mevrouw de Weduwe H. REIJERS.

Om te aanvaarden de perceelen 1 en 2 op den 1sten Mei 1856, en de overige perceelen dadelijk na den finalen Toeslag.

De perceelen 1 en 2 te bezien daags vóór en op den Verkoopdag, des voormiddags van 10 tot des namiddags 2 uur, op BEWIJZEN VAN TOEGANG, ten Kantore van den Notaris te bekomen.

*** Ten overstaan van Mr. **J. W. QUINTUS**, Notaris te *Gronngen*, zullen, op DONDERDAG den 13den December 1855, des avonds te 7 uur, ten Huize van den Kastelein J. H. EEKHOFF, aan de Groote Markt aldaar, publiek worden verkocht:

I. Eene aanzienlijke **HEEREN BEHUIZING**, geteekend R 32, staande en gelegen op eigen grond, Noordzijde in de Steentilstraat te *Groningen*, door wijlen Mejufvrouw de Wed. G. MENALDA bewoond geweest.

II. Eene ruime, wèldoortimmerde KOOPMANS BEHUIZING, get. R 32, staande op eigen grond, mede aldaar, door den Heer B. J. SORMANI in huur bewoond.

III. Een STAL en WAGENHUIS met ruime KORENZOLDERS er boven, staande op eigen grond, Westzijde in het Hoornstraatje, tusschen de Steentilstraat en het Kattendiep, te *Groningen*, achter de Behuizing door den Schrijnwerker VAN HEERDE bewoond.

IV. De EIGENDOM van ongeveer 48½ B. BEHUISD LAND, gelegen te *Oostwolda*, bij C. O. STRUIF en Vrouw onder beklemming in gebruik, voor eene jaarlijksche, op Martini verschijnende, huur van *f* 816,00.

V. De EIGENDOM van ongeveer 12 B. LAND, gelegen te *Uskwerd*, bij B. P. WESTERHUIS en Vrouw onder beklemming in gebruik, voor eene jaarlijksche, op Midw. versch., huur van *f* 86,00.

VI. De EIGENDOM van ongeveer 20½ B. LAND, gelegen onder *Garmerwolde*, bij JACOB EVERS DIJK en Vrouw onder beklemming in gebruik, voor eene jaarlijksche, op Midw. versch., huur van *f* 66,00.

VII. De EIGENDOM van 2 Perceelen LAND, te zamen groot ongeveer 10 B., gelegen te *Niehove*, bij J. P. BANSEMA en Vrouw onder beklemming in gebruik, voor eene jaarlijksche, op Midw. versch., huur van *f* 65,00.

VIII. De EIGENDOM van ongeveer 17½ B. LAND, gelegen te *Nuis*, bij J. A. AUSMA en Vrouw onder beklemming in gebruik, voor eene jaarlijksche, op Midw. versch., huur *f* 60,00.

IX. De EIGENDOM van ongeveer 8¼ B. BEHUISD LAND, gelegen te *Vierhuizen*, bij M. R. BEUKEMA en Vrouw onder beklemming in gebruik, voor eene jaarlijksche, op Midw. versch., huur van *f* 57,75.

X. De EIGENDOM van ongeveer 4⅗ B. LAND, gelegen aan den *Wolddijk*, onder *Noordwolde*, bij J. W. WOLTERS onder beklemming in gebruik, voor eene jaarlijksche, op Midw. versch., huur van *f* 50,75.

XI. De EIGENDOM van ongeveer 2 B. LAND, gelegen te *Noordbroek*, bij J. H. SMIT onder beklemming in gebruik, voor eene jaarlijksche, op den 22sten Febr. versch., huur van *f* 40,00.

XII. De EIGENDOM van ongeveer 3½ B. LAND, gelegen aan den *Wolddijk*, onder *Noordwolde*, bij de Wedw. F. P. POELMAN onder beklemming in gebruik, voor eene jaarlijksche, op Midw. versch., huur van *f* 21,00.

Alles toebehoorende aan wijlen den Heer G. MENALDA en Echtgenoot.

Voorts zullen nog worden verkocht:

XIII. De EIGENDOM van ongeveer 30 B. BEHUISD LAND, gelegen in *den Paddepoel*, onder *Adorp*, bij P. J. TORRINGA en Vrouw onder beklemming in gebruik, voor eene jaarlijksche, op Midw. versch., huur van *f* 220,00.

XIV. De EIGENDOM van 14 B., 73 R. BEHUISD LAND, gelegen te *Eenum*, bij F. JANSONIUS en Vrouw onder beklemming in gebruik, voor eene jaarlijksche, op Midw. vers. huur, van *f* 150,00.

XV. De EIGENDOM van 17 B., 77 R. BEHUISD LAND, gelegen op *de Breede*, bij de Kinderen van H. D. VAN ZEEBORG onder beklemming in gebruik, voor eene jaarlijksche, op Midw. vers., huur van *f* 130,00.

Om te aanvaarden de perceelen 1, 2 en 3 op den 1sten Mei 1856 en de overige perceelen dadelijk na den finalen Toeslag.

De perceelen 1, 2 en 3 te bezien daags vóór en op den Verkoopdag van 10—2 uur, op Bewijzen van Toegang, ten Kantore van den Notaris te bekomen.

*** Mr. **E. VAN EERDE**, Notaris te *Groningen*, gedenkt, op VRIJDAG den 7den December 1855, des avonds te 7 uur, ten Huize van Mej. de Wedw. BONTEKOE, in *DE UNIE*, aan de Groote Markt te *Groningen*, publiek te verkoopen:

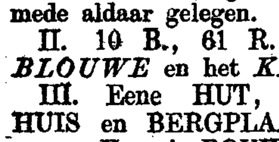

I. Eene nette BEHUIZING, met SCHUUR, get. D 22 en 70 V., HEEMSTEDE en TUIN, ***RUSTLUST*** genoemd, staande en gelegen aan den Trekweg bij de *Waterhuizen*, onder *Westerbroek*, Gemeente *Hoogezand*, op vrij eigen grond, benevens een stuk GROENLAND, groot 64 R. en 80 E., met een' TUIN, mede aldaar gelegen.

II. 10 B., 61 R. en 50 E. VEENLAND, het *HOOGE BLOUWE* en het *KANAAL* genoemd.

III. Eene HUT, waarin 2 WONINGEN, ACHTERHUIS en BERGPLAATS, benevens een Stuk VEENLAND en een Kampje BOUWLAND, te zamen groot 18 B., 30 R. en 80 E., benevens de VAARTWIJK; — alles gelegen onder *Westerbroek*.

Alles in eigendom toebehoorende aan Mej. G. J. SWARTWOLD.

De Gebouwen te aanvaarden op den 1sten Mei 1856, de Tuinen en Landerijen op den 12den Maart 1856 en de Veenderijen dadelijk na den Toeslag. Te bezien op den 4den, 5den en 6den December 1855, van 10—12 en van 2—4 uur, op KAARTJES, ten Kantore van voornoemden Notaris te bekomen.

Mr. E. VAN EERDE,
Notaris.

*** Mr. **J. D. TRESLING**, Notaris te *Scharmer*, gedenkt, op WOENSDAG den 12den December 1855, des namiddags te 11 uur, op de Plaats *Veenlust*, te *Westerbroek*, ten verzoeke van O. H. BOS, publiek, op gewone Conditiën, te verkoopen:

800 aldaar op Stam staande **EIKEN-, BEUKEN- en ESSCHEN BOOMEN**, zeer geschikt voor Scheepsbouwers en Stelmakers.

Mr. J. D. TRESLING.

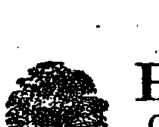

GROOTE
HOUTBOELDAG.

Op MAANDAG den 17den December 1855, des voormiddags te 10 uur, zullen publiek worden verkocht: Ongeveer

400 TOPPIGE EN ZWARE EIKEN BOOMEN,

op Stam staande te *Veenhuizen*, onder *Noordbroek*, zeer geschikt voor Stelmakers, toebehoorende aan Jhr. Mr. J. W. QUINTUS.

Mr. R. FEITH, *Notaris.*

*** **T. KOOPMANS**, te *Beetsterzwaag*, zal publiek, tegen genot van Strijk- en Verhooggeld, presenteren te verkoopen, op Krediet, tegen voldoende Borgstelling:

Ongeveer **2000**, in perceelen afgemerkte, **zware GREENEN DENNENBOOMEN**, van 30 tot 50 Voeten lengte, staande op den Wortel te *Oltertèrp*, op slechts 5 minuten afstand van het Vaarwater. Deze Boomen zijn zeer geschikt tot Kolders, Muurplaten, Stijlen Spanten en Planken, alsmede voor Heiwerk, enz.

Wie gading maken, komen op DINGSDAG den 18den December 1855, des namiddags te één uur, ten Huize van PIEKE VAN DER MEULEN, Logementhouder te *Oltertèrp*.

Mr. **B. HAITZEMA VIËTOR**, Notaris te *Winschoten*, zal, ten verzoeke van de ERVEN wijlen den Heer oud-Burgemeester E. POST en Mejufvrouw J. VAN UILDRIKS, in leven Ehelieden te *Winschoten*, publiek verkoopen:

Op DINGSDAG den 18den December 1855, des avonds te 5 uur, ten Huize van Mejuffer M. M. WISSEMANN, in het Heeren Logement, te *Winschoten*:

de Gebouwen en Tuingronden;

Op WOENSDAG den 19den December 1855, des avonds te 5 uur, ten Huize van den Logementhouder A. S. NIES, te *Winschoten*:

de Landerijen en Gastakkers,

en

Op DONDERDAG den 20sten December 1855, des avonds te 5 uur, ten Huize van den Logementhouder D. RANDA MULDER, te *Winschoten*:

de Eigendommen van Behuisde Boerenplaatsen en Landerijen,

alles breeder omschreven in de *Groninger Courant* van den 11den — en in de *Provinciale* van den 13den November 1855.

De gedrukte Verkoopconditiën zijn, van af den 1sten December e.k., op *franko* aanvrage te bekomen ten KANTORE van den ondergeteekenden Notaris en ter PROVINCIALE GRONINGER COURANTDRUKKERIJ, tegen betaling van **25 Cents**, ten voordeele van de te ***Winschoten* bestaande Soep-Commissie**, — terwijl de Gadingmakenden worden verwittigd, dat men, om de menigte der perceelen, telkens *precies* op het bepaalde uur zal beginnen.

B. HAITZEMA VIËTOR, *Notaris.*

*** Mr. **C. HARTMAN BUSMANN**, Notaris te *Sappemeer*, zal, op WOENSDAG den 19den December 1855, des avonds te 7 uur, ten Huize van Mejufvr. de Wedw. BULSING, in *den Doelen*, aan de Groote Markt te *Groningen*, publiek te koop aanbieden, om op den 1sten Mei 1856 te aanvaarden:

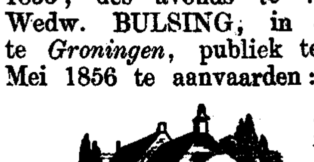

I. Eene aanzienlijke **HEEREN BEHUIZING**, F 307, staande Westzijde in de Heerestraat te *Groningen*, bestaande in eene BENEDENWONING met MARMEREN GANG, 5 BEHANGENE KAMERS, met 2 BEHANGENE ACHTER-BOVENKAMERS, DESSERTKAMERTJE, KEUKEN en MANGELKAMER, voorzien van PUT- en REGENWATER, — en in eene BOVENWONING met VRIJEN OPGANG in den Gang ter zijde, voorzien van 3 groote BEHANGENE KAMERS, 2 KABINETJES en KEUKEN, ruime LINNEN- en TURFZOLDERS; voorts een ruime KELDER onder de Behuizing en een fraaije **TUIN** met VRUCHTDRAGENDE BOOMEN, benevens groot **KOETSHUIS** en **STALLING** achter dezelve, uitkomende in de Pelsterstraat; alles eigen grond. De Benedenwoning in huur bewoond door den Heer VAN HAMEL en de Bovenwoning door den Heer DE ROCHEFORT; — en

II. 3 ZITPLAATSEN in de Martini-kerk, nos. 369, 457 en 657, en eene in der A-kerk, in de 5de Bank ten Westen van den Predikstoel.

Perceel I te bezien daags vóór en op den Verkoopdag, telkens des voormiddags van 10 tot des namiddags 1 uur, op BEWIJZEN VAN TOEGANG, te bekomen ten Huize van Verkoop, alwaar de Conditiën van dezen Verkoop in tijds ter lezing zullen liggen.

*** Mr. **J. RENGERS HORA SICCAMA**, Notaris te *Groningen*, zal, ten gevolge Regterlijke autorisatie, ten verzoeke der Executeuren en Bewindvoerders in den Boedel van wijlen J. W. MULDER, op WOENSDAG den 19den December 1855, des morgens te 10 uur, ten Huize van den Kastelein N. A. STUUR, te *Martenshoek*, publiek verkoopen:

I. Eene neringrijke **BAKKERIJ** en **WINKELHUIS**, met HEEM en TUIN, groot 5 Roeden, 60 Ellen, staande en gelegen te *Martenshoek*, nevens het Verlaat, zuidzijde, kad. sectie A no. 687.

II. Eene BEHUIZING met HEEM en TUIN, groot 3 Roeden, 70 Ellen, naast perc. 1 gelegen, kad. sectie A no. 797 en 798; — en

III. De ONVERSCHEIDEN HALFSCHEID in eene BEHUIZING en TUIN, staande en gelegen te *Garmerwolde*, kad. sectie H no. 350.

Te aanvaarden op den 1sten Mei 1856, terwijl de betaling in één termijn moet plaats hebben op den 1sten Februarij 1856.

Mr. J. RENGERS HORA SICCAMA.

VERKOOP VAN HET welbezeild Kofschip ZEELUST.

De Notaris **J. A. ZAAL STROBAND**, te *Harlingen*, zal aldaar, op WOENSDAG den 19den December 1855, des namiddags te 3 uur precies *provisioneel*, en des avonds te 7 uur precies *finaal*, bij W. F. SIMMER, in het Koffijhuis *Rusland*, publiek verkoopen:

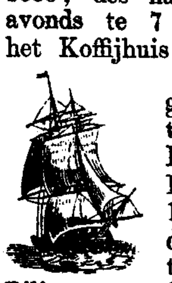

Het welbezeild **NEDERL. KOFSCHIP** genoemd ***ZEELUST***, gevoerd door Kapitein N. L. VAN DER WAL, lang 22 Ellen, 97 Duimen, wijd 4 Ellen, 67 Duimen, hol 2 Ellen, 19 Duimen, geijkt op 55 Lasten of 104 Tonnen, met geheelen INVENTARIS, zoodanig als het is liggende in de Zuiderhaven te *Harlingen*; alles breeder bij te bekomen Biljetten omschreven en dadelijk na de Toewijzing te aanvaarden.

Nadere informatiën zijn te bekomen bij den Kapitein en genoemden Notaris.

HOUTVERKOOPING.

Op WOENSDAG den 19den December 1855, des morgens te 10 uur, gedenkt H. B. HARKEMA, Aannemer te *Warfhuizen*, door een Bevoegd Beambte, te *Ter Heijl*, onder *Roden*, op Boelgoeds Conditiën te verkoopen:

300 à 400 zware **EIKEN** en **BEUKEN BOOMEN**, alsmede eene aanzienlijke partij **SCHIL- en KAPHOUT.**

H. M. JUURSEMA.

*** Mr. **H. J. OFFERHAUS**, Notaris te *Delfzijl*, zal, ten verzoeke van de Weduwe REGNIER WOLFIUS BART en hare Kinderen, op DONDERDAG den 20sten December 1855, des voormiddags te 10 uur, ten Huize van den Kastelein P. H. KEIJER, te *Heveskes*, publiek verkoopen:

I. Eene **BOEREN BEHUIZING** en **VRIESCHE SCHUUR**, get. D, no. 3, benevens de VASTE EN ALTIJDDURENDE BEKLEMMING van het HEEM, waarop de Gebouwen staan, met TUIN en APPELHOF, te zamen groot 85 R., 90 E., en van 49 B., 35 R., 30 E. LAND, alles staande en gelegen te en onder *Heveskes*, doende jaarlijks tot eene vaste huur *f* 300—00.

II. De VASTE BEKLEMMING van 1 B., 78 R., 90 E. LAND, gelegen onder *Heveskes*, doende jaarlijks aan onderscheidene Eigenaren tot eene vaste huur *f* 19—00.

III. ADIDEM van 96 R., 70 E. LAND, gelegen onder *Heveskes*, doende jaarlijks tot eene vaste huur *f* 5—00.

Nadere informatiën zijn te bekomen ten Kantore van bovengenoemden Notaris.

*** De Notaris **G. BAKKER**, te *Finsterwold*, zal, ten verzoeke van de Erven BEREND PIETERS ENGELKES en AALTJE SIBOLTS HOVINGA, op VRIJDAG den 21sten December 1855, des avonds te 6 uur, in het GEMEENTEHUIS te *Midwolde*, publiek verkoopen:

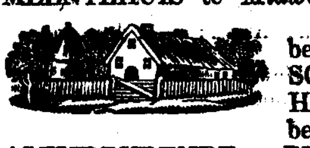

I. Eene **BOERENPLAATS**, bestaande in eene BEHUIZING, SCHUUR, BIJSCHUUR en STOOKHUT, met HEEM en TUINEN, benevens het REGT DER VASTE, ALTIJDDURENDE BEKLEMMING van de daaronder behoorende LANDERIJEN, te zamen groot 49 Bunders, 83 Roeden, 60 Ellen, staande en gelegen te *Midwolde*, doende op Sint Martini tot vaste huur de som van *f* 540—00, waartegen aan onderscheidene Grondpachten in mindering wordt ontvangen *f* 95—25.

II. Eene HEEREN BEHUIZING en SCHUUR, met daarbij behoorenden TUIN, staande en gelegen te *Midwolde*, groot 14 Roeden, 20 Ellen, doende jaarlijks op Midwinter tot grondpacht *f* 9—00.

De Voorwaarden van Verkoop zullen acht dagen bevorens den Verkoop ter lezing liggen in het GEMEENTEHUIS te *Midwolde*, en ten Kantore van mij Notaris, alwaar informatiën zijn te bekomen.

G. BAKKER, *Notaris.*

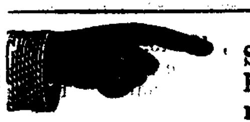

De ondergeteekende maakt aan hare Stad- en Landgenooten bekend, dat zij haar **KOFFIJHUIS** weder in gereedheid heeft, en zich bij deze beleefdelijk aanbeveelt.

GRONINGEN, 5 December 1855.

Wedw. H. HARMS.

Puike Spaansche KASTANJES

en **Winter-CHINA'S-APPELEN**, heden ontvangen bij

I. J. ENSING,
Oude Ebbingestraat, nabij de Markt.

Ontvangen:

NIEUWE SPAANSCHE KASTANJES, mede **gebraden** te bekomen; **MALAGA CITROENEN** en **CHINA'S-APPELEN**; een nieuwe voorraad **VERSCHE ZEEKREEFTEN**, in blikken doozen, en **SARDINES à L'HUILE**, blanke **MOOTVISCH** en **ZOUTEVISCH**, fijne **GEMALEN LENG** en **STOKVISCH**, **GEMARINEERDE** en **FIJNZOUTE WINTERHARINGS**, **BERGSCHE ANSJOVIS**, **ENG. BOKKINGEN**, vette **EDAMMER** en **ZWITS. KAAS**, nieuwe **SAUCISE de BOLOGNE**, **VERSCHE MINERALE WATEREN**, enz.

H. ENSING,
O. Ebbingestraat, nabij den Boog.

ALS ST. NICOLAAS-GESCHENK.

Een **dosis FLAAUWE UIJEN.**

Te bekomen bij de Uitgevers van

Quasi-Invitaties.

H. J. Schutter

maakt aan zijne geëerde Begunstigers bekend, dat hij wederom ruim voorzien is van **versche BANKETLETTERS**, **best**

Sint Nicolaasgoed

en vele andere **SUIKERWERKEN**, alsmede beste **SIROOP DE PUNCH**, à *f* 1,00 en *f* 1,10 per Flesch, waarin hij zich vriendelijk aanbeveelt.

W. R. Casparie,

Steendrukker in de Oosterstraat, heeft voor **St. NICOLAAS** ontvangen en afzonderlijk uitgestald: eene menigte **GOEDEREN**, bijzonder voor **Geschenken** geschikt, als: ALBUMS, zeer prachtige PAPETERIES en PORTEFEUILLES, SIGAARKOKERS, PORTE-MONAIES en meer andere LIEFHEBBERIJEN.

Hij verzoekt zijne geëerde Stadgenooten vriendelijk, hem te bezoeken en met eenige gunst te vereeren.

EAU DE FLORIDA

is een nieuw product der Vereenigde Staten, een extract van Kruiden en Bloemen uit de gloeijende en vruchtbare valleijen van *Florida*: het heeft een' zeer aangenamen geur en, even als de Eau de Cologne, genezende eigenschappen: het maakt, in water gebruikt, de huid zacht en blank, neemt uitslag en puistjes weg, verfrischt den adem bij mondspoeling, neemt de roos weg en sterkt en verfraait het haar als men zich het hoofd daarmede wascht.

De Flesch van drie en een half maatje wordt voor 1 Gulden verkocht in onderstaande Dépôts.

LEDER'S

Balsamische Aardnootolie-Zeep,

volgens de beste scheikundige bereidingswijze te zamen gesteld, reinigt de huid zonder stramming te veroorzaken; geeft haar zachtheid en lenigheid en beveiligt voor de verschillende inwerkingen der weersveranderingen, als koude, hitte, wind, enz. Het is een middel tegen kloven, ontsteking, gele kleur van het gelaat en de handen; het gevoeligste en teederste vel zal er weldra de weldadige uitwerking van ondervinden, waarom wij ze bijzonder voor Dames en Kinderen aanbevelen om de voor de schoonheid zoo onmisbare zachte en witte huid te bewaren.

Den verkoop in de Nederlanden hebben wij aan het **Verkoophuis** en zijne Dépôts opgedragen en den prijs op 20 Ct. bepaald.

GEBR. LEDER,
Apoth. der eerste klasse en tech. Scheikundigen te Berlijn.

Amsterdam, VERKOOPHUIS; *Assen*, H. P. A. VAN GORCUM; *Appingedam*, S. RITSEMA; *Delfzijl*, A. W. C. KEIJZER; *Groningen*, C. RIKKERS en M. GAASBEEK; *Meppel*, A. JEULEN en Co.; *Pekela*, J. T. FELDBRUGGE *Stads-Kanaal*, H. KREKEL; *Steenwijk*, K. TIMMERMANS; *Uithuizen*, J. SCHUURMAN NIEVEEN; *Veendam*, S. SAVENIJE; *Winschoten*, G. WASMAN en in de bekende Dépôts in de andere Steden.

Te *Groningen*, bij de Erven C. M. VAN BOLHUIS HOITSEMA.